

Werk

Titel: Cuorta Doctregna o Mussamaint

Ort: Erlangen

Jahr: 1916

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?345572629_0035|log16

Kontakt/Contact

[Digizeitschriften e.V.](#)
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

✉ info@digizeitschriften.de

4. Jgl Lud^v. Cumegn magna la Lagna e taglia ella. Item datal anual 20 Tgiartgas cultem per igl Jart, las quallas è igl Caloster oblya da manar. Cheigl è la Convignenscha, la qualla veva igl Sigr. Farrer Joaães de Lille, et aintan la qualla ear igl fottascrètq e antro.

Per Confirmaziun eigl nia fatg duas Originalas e mintgia part concedia egna e sottascrètq da totas duas parts.

Ja Franz Damian Gallin
Farrer.

Johaães Janett Statalter.

Mathias Barandun Guia da Cumegn.

Giatgen Thomas Sonder Guia da Cumeg.

NB. L'entschata della Prevenda e stada igls 17 Fevver 1741.

Nota Jn una Convenzione fatta con il Sig: D. Giovanni di Lille d'anno 1734. vi è una protesta, che lui non intendava di andare in ogni settimana a Del.

Questa Convenzione è una copia di quella fatta l'anno 1734.

CUORTA DOCTREGNA O MUSSAMAINI.

Cuorta Doctregna o Mussamaint Da quellas tgiofas, tge mintgia Fidevel Chriftgiang è obliea da saveir, sco la Sointgia Cattolica, Romana Bafelgia muffa, Meffa giu en Rumanfch de Surfees per comond Da Sia Hochfürstliche Grazia Vvefchg da Coira etc. Stampada en Banaduz da Antoni Moron gl'On 1755.

[f. 1] Jlg Maister duspeta con ilg Scholàr

DUSPETTA

I.

Dilg fchgiafimaint, o Creaziun dilg Chriftgiang.

M. Da tgi est te fchgiaffia.

S. Ja fung fchgiaffia da Dia per la fia granda, & infinita buntad fieva fia fumeiglia, e fung faig Chriftgiang tras la Graztgia da Nofs Segner Jesu Chrift.

M. Pertge fing ho elte fchgiaffia.

[f. 4] S. Per enconoscer, e tigneir tgear el e per serveir ad el, en quest veta, fina queilg tge, ia possa fieva quella el veir e godeir perpetna-maing.

M. Quas enn ilgs metels, per vegneir a quella fing, e la fàlvar.

- S. Quefts quater, la Creta, la Speranza, la Careza, e las bunas Ovras.
- M. Tge é la Creta.
- S. La Creta, è ena vertit dada da Dia alla Orma, tras la quala nus cartain tut quelg, tge el ho faig da faveir, i feia per sca[r]teiras, o muffamains sco la Sointgia Cattolica, Romana Bafelgia mett a nous avangt da creir, e questa é enna foletta Cretta, la quala é enna. e tuttegna per tut ilg mund.
- [p. 5] M. Aingten tge tgiöfa statt principalmaing la Cretta da Chrifiti.
- S. Aingten duas principalas tgiöfas, tge enn aingten l'anzaigna della Sointgia Croufch queilg é la fointgia Trinitad, e l'Incarnaziung dilg nos, Spindrader.
- M. Tge é la foin[t]gia Trinitat?
- S. La fointgia Trinitat é eng Dia, queilg é ena foletta Divinitat, o eua nateira divina, la quala stat en treis perfounas, tge fanommen ilg foing Bab, ilg foing Felg, e foing Spirt.
- M. Pertge enn ilg treis perfounas.
- S. Pertge ilg foing Bab ho nijna antfchiatta, ilg foing Felg e nafcia dilg foing Bab, & ilg foing Spirt ving dilg foing Bab e dilg foing Filg.
- [p. 6] M. Pertge enn, questas treis perfounas angal eng folet Dia.
- S. Perqueilg tge ellas enn aingten eng easer ena puffanza, ena fabienscha, & ena buntat.
- M. Tge vot deir l'Incarnaziung, o daventar Omm, e la moart da nos spindrader.
- S. Vot deir, tge ilg Felg da Dia l'ho faig Omm, ed é moart ve de ilg Lenn della fointgia Croufch per spindramaint da noffas Ormas.
- M. En tge veifa anz fo l'anzagnia della S. Croufch.
- S. Jns la fo con metter ilg mang dreg fen ilg frond fchond ent ilg num dilg Bab, e filg cor e dilg Filg, alloura dilg gievi faniefter ailg dreig fchond e dilg Spiert foing, Amen.
- M. Co stat ilg Mifteri della fointgia Trinitat ent l'anzag[p. 7]nia della Sointgia Croufch.
- S. Enn questa veifa, tge tras queilg, tge in fa dei en ilg Num, e betgia ent ilgs nums ving muffò tge gl' é angal eng eaffer, angal eng Dia, e tfehels plets muffen, tge gl' en treis perfounas.
- M. Dei offa l'oter Mifteri della Incarnaziung, e moart da Chrifiti?
- S. La Fieira della Croufch muffa la moart dilg nos Spindrader, ilg qual fieva tge el e davãto Omm, ed ho drizzó e muffó la veia dilg faligt dell Orma con exempels, e mirachels, é moart vet ilg Lenn della S. Croufch.

D U S P I T T A

II.

[p. 8] Della Cardiensc[h]a.

- M.** Qualla é la fomma da tut queilg, tge tuts Christgiangs enn oblieas da creir.
- S.** Las dodefch parts o Artetgels della Cardienscha.
- M.** Mi dei la Cardienscha, e dombra fé quels dodefch Artetgels.
- S.** Jlg amprem. Ja crei ent Dia Bab tut puffangt schgiaffeider dilg Tfchiel, e della Tearra.
2. Ed aingten Jefum Christ fies folet Felg nos Segner.
 3. Jlg qual é sto concepia dilg Spirt foing, e nal(e)[c]ia da Mareia Purfchialla.
 4. Ho andirō fut Pontio Pilato crucifgea, mort, e Zuteró.
 5. E ja giu ilgs anfiars, fin ilg tearz Dé riftizó dilgs moarts.
- [p. 9] 6. E ja a Tfchiel, fea dalla vard dregtia da fias Bab tut puffang.
7. Da nonder el ving gneir a giuditgear ilgs veifs, e moarts.
 8. Ja crei eingten ilg Spirt Soing.
 9. Eingten la S. Bafelgia Cattolica, la Comminanza dilgs foings.
 10. La remiffiung dilgs putgeas.
 11. Riftizanza della tgearn.
 12. E la veta perpetna, Amen.
- M.** Tgi hò faig la Cardienscha.
- S.** Ilgs dodefch Apostels, tras queilg enilg dodefch Artetgels.
- M.** En tge tgiōfa statten quefts Artetgels?
- S.** Enn tut queilg tge nous vaing principalmaing da ereir da Dia, e della S. Cattolica Bafelgia, pertge ilgs amprens pe[r]t(r)egnen tie[r] a Dia, e(p)[d] ilgs oters quater alla S. Bafelgia.
- M.** Mi declara la prema part della Cardienscha?
- S.** Ja crei fermamaing ent eng [p. 10] Dia folet, qual é natural Bab dilg fies folet foing Filg, ed eara tras la fia fointgia Graztgia é el Bab da tuts fidevels e bungs Christgiangs, e tras queilg vegning nous numnòs Filgs da Dia, finalmaing e el Bab, pertge el ho schgiaffia tuttas tgiōfas, e queft é eng Dia tut puffantg, pertge tge el pó far tuttas tgiōfas, ed ho schgiaffia Tfchiel, e Terra, e tut ilg mūd or da navuot.
- M.** Mi declara l'oter artetgel.
- S.** Ja crei cara ent Jefum Christ, ilg qual é ilg folet Felg da Dia pertge el é lō schandrō perpetnamaing da Dia Bab, ed é perpeten, tut puffangt, Schiaffeider, e Signour da tuttas tgiōlas sco ilg Bab.
- M.** Mi metta or ilg tearz Artetgel.
- S.** Ja crei, tge Jefus Christus feia [p. 11] betgia foletamaing veir Dia, fonder

eara veir Om̃, pertge tge el ho ratscheart Tgearn humana da noffa Donna fointgia Maria tras vertit dilg S. Spiert, ed ufalceia é el nafchia fin teara da Mãa fainza Bab, sco en Tfchiel e el naf(e)[c]ia da Bab fainza Mamma.

M. Mi declara ilg quart.

S. Ja crei, tge Jefus Christus per fpindrar ilg, mund con ilg fies cuftivel S. fang, vegia andirò fut Pontio Pilato, feia gnua gafchled, coronò con spinas, e mefs ved la S. Crousch, ved la quala el é moart, e da quela piglea giu, e zuteró en ena fossa nova.

M. Mi mett or ilg tching Artetgel.

S. Ja crei, tge Jefus Christus, f[c]h(e)i bood sco el é fto moart, [p. 12] feia ia giú il Limbo dilgs Soings Paders, ed ilg tearz de qual eara la Domengia Lavó fe con gronda glorgia, e puffanza.

M. Mi declara ils feis.

S. Ja crei, tge Jefus Christus(?) fieva da quelg, tge el é fto curanta Deis con ilgs S. Apoftels per provar, e mufar, con bleras geadas fa lafcear veir, la veira fia restizanza, feia ia à Tfchiel, e fea fur tuts ilgs Cors dilgs Angels dalla vard dretgia dilg fies Soing Bab, en glorgia equal ailg Bab, sco Patrung, e Guvernatour da tuttas Createiras.

M. Mi metta or ilg feat.

S. Ja crei, tge nos Signer Jefus Christus veia da gneir fin la, fin dilg mund cou granda puffanza, e glorgia a Giudit[p. 13]gear tutta la Schlatagna humana, e dar la paia a mintgin, sco el hó faig las ovas.

M. Mi declara ilg oig Artetgel?

S. Ja crei en ilg Soing Spirt, ilg qual é la tearza perfouna della Sointgia Trinitat, é ving dilg, Bab, e dilg Felg, ed é tut equal aigl Bab e Filg, Dia perpetten, tut puffangt e Signour da tutas tgiotas sco ilg Bab, & ilg Filg.

M. Mi metta or ilg noof?

S. Ja crei eara tge i feia ena Sontgia Bafelgia, la quala é la Rafpada da tuts ils fideivels Christgiangs, tge hon ilg Batten, e la veira Cretta da Jefu Christu, e tignen ilg Papa per Statthalter da Christu fin Teara, Tgea della fointgia Bafelgia, e questa Bafelgia e la Spoufa da Dia ed ho per muffader, e Meifter ilg S. [p. 14] Spirt, tras queilg é betgia puffivel, o priewel, tge ella poffa falar, o eir en errour.

M. Pertge fa nomna questa Bafelgia Sointgia?

S. Ella é Sontgia, pertge Christus, ilg qual é fies Tgea, é foings, e pertge tge ella ho bears members, tge eau foings, ed eara per la fia fointgia, Cretta schantamaing, e fies, foings Sacramaints, ed é Cattolica, pertge tge ella é Commegna.

- M. Tge vol deir la Coñinanza dilgs Soings?
- S. Vot dir tg 'ilgs fidevels vegien part dellas oraziungs, e bunas Ovras, tge vignen fatgias aintan la sointgia Bafelgia, feo ve dilg Coarp dilg Om hon dilg bain d'in member tutts ilgs ottes members [p. 15] part, e gudamaint.
- M. Mi metta or ilgs diefch?
- S. Ja crei, tge en la fontgia Bafelgia feia ena romiffiung, e perdunamaind dilgs putgeas tras l'agit dilgs soings Sacramaints, tge lo tras ean quella ilgs Chriftgiangs or da Felgs dilg Demuni, e condemnos dilg Unfiern davainten, Feilgs da Dia, ed Irtavels dilg Reginavel dilg T'ychiel.
- M. Mi declara ilgs Indifch?
- S. Ja crei, tge en la fing dilg mund veien tutts ilgs Oñens da lavar fe, e piglear tier els ilgs lour Coarps, ilgs quals els hon gia vivangt. e queilg davainta tras la puffanza da Dia, ailg qual è nijua tgiöfa é non pusevla.
- M. Mi metta or ilg pli davos Artetgel.
- [p. 16] S. Ja crei, tge per ilgs bungs Chriftgiangs feia la veta perpetna plaigna da tut legarmain, feo per ilgs maals é non fidevels la perpetna mort plaigna da tuttas paignas, Triftezas da tut maal, e fainza nijug baing.

D U S P E T T A

III.

Della Speranza.

- M. Tge é la speranza?
- S. Ella é ena vertit messa da Dia alla noffa Orma, tras la quala nous vaing speranza d'haveir la vitta perpetna, principalmaing per la graztgia da Dia & eara per ena, paia da noffas bunas ovras fatgias tras quella Sointgia graztgia.
- [p. 17] M. Tge e bafengs da far per survegneir quellas tgiöfas dellas qualas nous vaing speranza.
- S. Deir Paternos, e far oraziun.
- M. Tge é l'oraziun?
- S. L'oraziun é eng alzar fé igl nos Coor a Dia con domandar dad el quellas tgiöffas, tge nous vaing da bafings per fia glorgia, e per ilg faligt da noffas Ormas.
- M. Qualas ean las oraziuns, tge deian gneir fatgias?
- S. Principalmaing ilg Paternos, é l'Ave Mareia, ed otras oraziuns, tge la Sointgia Bafelgia muffa.
- M. Saft ilg paternos?
- S. Ja fa, pertge quella é la prima oraziun, tge va amprandia, è dei mintgia feira, e damang con l'Ave Maria, e la Cardienscha.

- [p. 18] M. Dei ilg Pater nos.
1. Bab nos, igl qual tge te ifcht aingten Tfchiel.
 2. Santifitgiea vegn ilg ties Num.
 3. Ties Reginavel vegni tier nous.
 4. La tia vigla davainti fin tearra, sco aingten Tfchiel.
 5. Jlg nos Pang da mintgia Dè dò à nous oz.
 6. E perdouni à nous ilgs nos dabets, sco nous perdunain algs nos debitadours.
 7. Nous magna betgia en amprouamaint.
Sonder nous spindra dilg mal, Amen.
- M. Tgi hò faig quefta Oraziun?
- S. Christus, è tras queilg è ella la pli no(m)bla da tuttas las otras.
- M. Tge tgiola stat en queft' Oraziun?
- [p. 19] S. Tutt queilg, tgins po dumandar, è veits speranza da fu(a)[r]vegneir da Dia, pertge gl'enn feat dumandas, ed eingten las premas quater ving dumandò ilg baing, per ilg qual nous vaing da roier Dia. Ainten las otras treis roie inza tge Dia nous spindri dilg mal. E tant sco tocca tier ailg baing ving fen l'antfchatta dumandada la glorgia da Dia, è fieva ving dumandò ilg nos Celestial baing, ed en la tearza dumòda ving ratfchertgiada la graztgia per farvegneir quel baing. En la quarta aber ilg mittel per urbeir, è mintigneir quella graztgia. Tant sco tocca tier ailg maal ving a vagneir roie, tge Dia nous spindri digl mal passo, num[p. 20]nadamaing dilg putgia. per l'otra dilg maal, tge ho da vegneir, è per la tearza dilg prefchaint, ed ufcheia roia in nous da gneir spindròs da tut maal.
- M. Mi metta ora quefts pleets, tge eun fin l'antfchiatta dilg Paternos: Bab nos ilg qual tge te ifcht aingten Tfchiel.
- S. Con quefts pleets ving dada la rafchung, pertge nous poffan tfchintfhear con eng fchi grand Signour, fchinavang tge nous vaing speranza da gneir tadlòs dad el, per vegneir Dia numno ilg nos Bab, tge nous hò fchgiaffia, per queilg currain nous sco Filgs tier el. Ad in fa dei, ilg qual tge ti ifcht en Tfchiel, f(e)[c]o Signour da tuts, è lavain tge nous po tadlar, fch'el [p. 21] vot, sco nous vaing speranza tge el nous vigni à tadlar per effer el ilg nos Bab.
- M. Declara la prema dumonda.
- S. Ainten la prema dumonda ving roia, tge Dia feia enconofchia da tut ilg Mond, è tge lo tras feia ilg fies S. Num da tuts Christgiangs honorò e glorifitgea sco tge i tocca.
- M. Mi metta or l'otra dumonda?
- S. Nous roia in, tge ilg Reginavel de Tfchiel vigni tier nous, ilg qual Dia

à nous hò amparmefs da dar, cuora tge nous vegning haveir ventfchia la Gearra, tge nous vain con ilg Demoni, con ilg Mond è noffa Tgearn, vegning à gneir en la perpetna Glorgia, en la quala [p. 22] nous vegning ad effèr fainzoter Errour, o Impedimaint femper à femper mai.

M. Mi Declara la Tearza?

S. Nous dumandain en la Taarza Dumanda la Graztgia da Dia con la quala nous complaignamaing obedefchen à fies Commondamaints, fco ilgs Angels adegna obedefchen en Tfchiel, pertge la Schgiela par eir à Tfchiel é l'obedienscha dilgs Commondamains da Dia.

M. Mi metta ora la Quarta Dumanda.

S. Nous roain, è dumandain en quella da Dia ilg nos Pang dà mintgià Dè, Tant ilg Pang Spiritual, tge è ilg Pleed da Dia, ed ilgs foings Sacramains, fco ilg temporal, qual è la vivonda, è Vi[p. 23]fchtgiadeira, pertge ilg Pleed da Dia, tge ving pradgea digls Predicatours, è ligia en Codifchs Spirituals ed ilgs Ss. Sacramains particularmaing della penetiengtgia, è dilg Altar da lour vard enn eng grond mittel per furvegneir, è mintigneir la Graztgia da Dia: la Vivonda, è Vifch(r)tgideira en da bafings pe mintigneir questa vitta en ilg fervefch da Dia.

M. Mi declara la Quinta Dumonda?

S. En quella Roiain nous Dia, tge el nous fpindri dilg mal, tge è paffó, ò daventò; queilg e dilgs nos putgeas comefs, perdunond, e lafciond fieva ilg maal della cuolpa, è paigna. Ed è [p. 24] mefs vè tier fco nous perdunaing ailgs nos debitadours, queilg è fco nous perdunaing ailgs nos Inameis, pertgè gl'è betgia rafchionevel, tge Dia ans perdouna ilgs putgeas, fche nous na laing perdonar las offeifas, è fpriefchs, tge enn da poca importanza.

M. Mi declara la seis Dumonda?

S. En la Seis Dumonda da questa Oratzgiun Roiainza, tge Dia nous fpendri dilg nofcha amprouamaint, igl qual è ilg mal tge è da gneir, ò tge nous lafchia betgia gneir amprouos, ò tge el detti Graztgia da furvaintfcher ilg nofcha tentamaint.

M. Mi declara la ple davos Dumonda dilg Paternos?

S. Nous en quella Roiain Dia, [p. 25] tge el nous fpendri dilg mal pre-fch(i)a[i]nt, queilg è da tuttas triftezas.

M. Mi dei l'Ave Maria.

S. Salidada feies te Mareia, plaingna da Graztgia, ilg Signer è con te, te ifcht Benedeida tranter las Donangs, è Benedia è ilg Freg dilg tees Best Jefus.

Sointgia Mareia Mamma da Dia Roia per nous putgiangs, offa, ed aingten l'Oura della noffa moart, Amen.

- M. Da tgi enn quels Pleets degs, è numnos?
- S. Ina part dilg Angel Gabriel, L'otra da S. Elifabet. è La Tearza dalla Sointgia Baselgia.
- M. Pertge fing deis l' Ave Mareia fieva ilg Paternos?
- [p. 26] S. Perqueilg, tge tras l'interceffiun da noffa Donna S. Mareia poffa tant ple manevel urbeir or da Dia queilg tge ia fung per dumandar dad El, pertge Ella è quella, tge Roia per ilgs putgiangs, ed è plaigna da Misericorgia, ed è en Tfchiel sur tuts ilgs Coors dilgs Angels, ed hò gronda urbeida avangt Dia.
- M. Ia les saveir, pertge i vignia tutgiea treis geadas ilg Dè, la Damang, meaz Dè, è la Seira d' Ave Mareia?
- S. Queilg davainta, per queilg tge nous entelleien tge nous vaing da baleings da ricorrer baing savens ailg agigt da Dia, è dilg Soings, per effer en miez ailgs nos Inmeis vjlevels, è non vifeivels, è tge nous deffen du[p. 27]vrrar las Armas della Oraziun betgia angal fenn l'antfcheatta da noffas Ovras, fonder era fen la mezadat, è Fing da quellas. Gh'è era eng oter motif, per ilg qual ving tutgea en questa veifa, treis geadas, pertge la Sointgia Baselgia vot a nos far andamaint treis principalas tgioffas dilg nos Spindrader, queilg è l'Incarnaziung la Paffiung, è Riftizansa da moart en vitta. E vot era tge nous faleiden noffa Donna la Damang per ena memorgia della Riftizansa dilg fies Soing Felg, da meaz Dè della fia Paffiung, è la Seira della Incarnaziung da quel dultsch Salvader. Pertge sco nous savaing per ceart, tge nos Signer è mels ved la [p. 28] Crouch à meaz Dè, è Riftizò la Domang marveilg, ufalceia anz crei era tg'el feia fto Incarnò la Seira. Coura tge ving tutgea ftuainfa star enfchanuglis con devoziun per engraztgear tant ple andretg Dia, ilg qual à nous ho faig fchi gronds Beneficis e Graztgias.
- M. Tge Oraziun vainfa dà deir, cura tge toucca l' Ave Mareia.
- S. Questa, Ilg Angel dilg Signer hò faig à saveir à Mareia, Ed ella hò Concepia dilg Spiert Soing. Sin queilg fa dè ena Ave Mareia. Vuarda Ia fung la furviaingta dilg Signer à me davainti fieva ilg ties pleet, e fa dei puspè l' Ave Mareia. Ilg Pleet è daventò T'gearn, ed è fto con nous, fa dei la tearza Ave Mareia.
- [p. 29] M. Clomas ear en agigt ilgs Soings?
- S. Ia Roi tuts ilgs Soings, pertge els pon me gidar con ilg lour meritar è con lour Oraziuns avang Dia, sco Ameis da Dia, è roi con tala intenziun, tge els à me urbefchen Graztgias da Dia con lour interceffiun, è betgia tge da safez detten a me las Graztgias.
- M. En tge fuorma honorefchas, è clomas en agigt ilgs foings.

- S. Con deir las Litaneias schentadas fè della S. Bafelgia, è con otras Oraziuns.
- M. Cò fàst Oraziun ailg ties Angel pertgirader?
- S. Ia dei questa beala, è cuorta Oraziun. O Te Angel da Dia, tge ifcht ilg mies Pertgirader, scarefcha me a te [p. 30] reccomendo per la pietat da Dia a te dada fin il Dè (oder questa Noig) è me pertgeira, rigia, fcharmegia, defenda, è guvearna. Amen.

DUSPITTA

IV.

Della Carezza.

- M. Tge è la Carezza.
- S. La Carezza è eng dung, è Vertit dada da Dia alla noffa Orma tras la quala nous carezain Dia per sefez, ed ilg nos proffim per la Carezza da Dia.
- M. Quala è l' Anzaigna, della Carezza de Dia.
- S. Questa, veir eng fearm è statevel Coor, e propieft da mai far nijug putgea mor[p. 31]tal pèr tuttas las tgioffas dilg Mund, e star or tuttas triftezas e tribulaziungs per amour, à carezza da Dia.
- M. Co fa po veir en nous la carezza dilg proffim?
- S. En questa veifa, sehe nous ifchen comportevels, è mievels con el, con fa legra da tut ilg fies baing, e veir triftezza, e displafcheir da tut ilg fies maal, e vinging ad el en agigt en queilg tge à nous è puffevel.
- M. Uffa lein gneir tier queilg tge ins ho da far per carezzar Dia, ed ilg nos proffim, mi dei se ilgs Diefch Commondamaints?
1. Gl' ampren. Te deist creir folettamaing en eng Dia.
 2. Te deist ilg Num da Dia betgia piglear malnizevla[p. 32]maing en tia Bocca.
 3. Te deist Santifitgear las Fefas.
 4. Te deist tigneur ad honour Bab, e Mamma.
 5. Te deist betgia màzar.
 6. Te deist betgia romper la Legg.
 7. Te deist betgia Angolar.
 8. Te deist betgia dar foza Perdetgia.
 9. Te deist betgia givifchear Donna dad oters.
 10. Te deist betgia givifchear la Roba dad oters.
- M. Tgi ho de quefts Commondamaints?
- S. Dia fez en ilg vilg Testamaint, è fieva Christus ilg nos Salvader ilgs ho confermo en ilg Noof.
- M. Tge ving tras quels Commondamaints commandò?

- [p. 33] S. Tut queilg, tge ins hò da far per carezzar Dia, ed ilg nos Proffim, pertge ilgs treis prems Commondamaints mussen co nous deffen fa deportar enconter Dia, con ilg Coor, con ilg Pleed, e con ilgs faitgs, ilgs oters Seat mussen da far dilg baing ailg proffim, e da betgia far donn a fia Perlauna, ne all' honour, ne alla Roba, ne con ilg Coor, ne con ilg deir, ne con ilg far, ed asceia la fing da tuts ilgs Commondamaints da Dia, é ilg Commondamaint della Carezza, tge comonda da carezzar Dia fur tuttas tgiolas, ed ilg proffim sco nous ez.
- M. Mi declara ilg ampren Commondamaint.
- [p. 34] S. En l' antfcheatta hò Dia nous avifo, tge el feia nos veir Signour, e tras queilg feien culpangs dilg obedeir con tut fleis. Dasperas Commond' el tge nous na deien oter tge el enconfer per Dia, ed ear honorar, la Sointgia Crousch, fointgiadaz, e SS. Fieiras, pertge tras quellas honorefchens quels, tge vignen prefchentòs, sco nos Signer, noffa Donna, et oters Soings.
- M. Mi declara l' oter Commondamaint?
- S. L' oter scomonda ilg smeladeir, girar fooz, e lainza bafings, e tuts oters fprigfchs, e dishonours, tge con ilg Pleet davainten à Dia, e comonda da complaneir ilgs Vogs, e promiffciungs, [p. 35] tge ilg Chrifstgiang fò à Dia.
- M. Mi met(r)[t]a or ilg Tearz.
- S. Ilg Tearz C(ommondamaint, commond da fàr las Domengias, e Firoos commandòs con schinigiàr, e betgia far las lavours, tge vignen fatgias fin igls lavadeis, con partartgear dilgs dungs da Dia, vifitàr las Bafelgias, deir Paternos, tadlär Melfa, Priedis, e foings Offzizis, liger Codifchs Spirituals, e con far otras bunas ovras.
- M. Mi declara ilg Quart Commondamaint.
- S. Ilg Quart comonda da tigneir tgear, ed ad honour Bab, e Mamma, betgia angàl con la Riverenza dilg fchantshear, e trer la Tgiapeala, fonder ear con gidàr, [p. 36] e ferveir en lour bafings. E tanct sco in fa dei da Bab, e Mamma de ear gneir faig, fpecialmaing con ilgs Spirituals, e con oter nos proffim, fche gea, tge a quel ifcens betgia tanct oblieas, sco a Babs e Mmmas, tge nous hon traig fè, e vivintò con g[r]anda ftainta a fadeia.
- M. Mi metta or ilg Quint?
- S. Queft scomonda da mazàr malgiftamaing, in fa dei malgiftamaing, pertge ilgs Derfcheaders, tge cond[e]mnè ilgs malfatfchians alla moart, o ilgs Servitours della Gifteia, tge ilgs fon moreir, sco era ilgs Soldoos en enna gifta Geara, tge mazen ilg Inamei fon betgia putgiea enconter queft Commondamaint.

[p. 37] M. Mi declara ilg Seis.

S. Ilg Seis scomonda ilg romper la Legg, ilg Pittineng, e tuts putgeas della Tgearn, e tuttas malfchobradats, tge podeffen daventar con malfchobra- maing patertgear, tshantfhear, o con otras malfchobras Ovras Carnalas.

M. Mi met'or ilg Seat?

S. Ilg Seat scomonda da piglear la Roba d'oters, ne dafchaus, tge ving numnò Ladernitfeh, ne avertamaing, ilg qual fa nomua Ladernitfeh per foarza, e betgia far frod con vender, e compràr, ne en otras veifas, e finalmaing da far doñ, ne piglear, ne salvar Roba dad oters cungher la viglia dilg veir patrung da quella.

[p. 38] M. Mi declara ilg Oig?

S. Ilg Octaf Comondamaint scomonda la foza Perdetgia, ilg murmagnear, ilg fàr Glifnareng, ilg deir manzeignas, ed oters, donts, tge vegnien faigt ailg proffim con la Glianga.

M. Mi mett'or ilgs Duas pi davos Comondamaints?

S. Dia scomonda, tge niing na deia givifhear la Perfouna, ne la Roba dad oters. Pertge Dia, tge veeilg nos Coor, vot tge nous feien foings, e netz betgia angàl daffora, fonder cara davains, perqueilg tge nous feien autetieramaing, e compleinamaing Gifts.

DILGS COMONDAmaints della Sontgia Bafe(i)[l]gia.

[p. 39] M. Quants, e quals enn ilgs Comondamaints della S. Bafelgia.

S. Ilgs Comondamaints della S. Bafelgia enn Tfching.

1. Te deift tadar gl'Offici della fointgia Melfa antieramaing mintgia Domengia, e Firoo comandò.
2. Te deift giginar la Quarefma, Quater taimpras, e Vifelgias coman- dadas, e fen quels deis, sco eara Venderdeis, e Sonda betgia maglear Tgearn.
3. Te deift pigliaer penetienztgia, e purvergear*filg pi poc enna eada ailg Onn, numnadamaing antuorn Paschtgia.
4. Te deift betgia fàr Nozas filg Taimps scomandò, qual è dalla prema Domengia [p. 40] d' Advent âtochen Buvaneia e dilg amprem da Quarefma antochen l'Otgiavel da Paschitgias.
5. Te d[e]i(e)ft dâr la Diaschma ailg Spiritual.

DUSPITTA

V.

Dellas bunas Ovras.

M. Qualas enn las bunas Ovras?

S. Quellas, tge vignen faitgias fieva la dreggia rafchung, e la veiglia da

Dia, salvont fias foings Comoudamaints, é della fointgia Baselgia, e faschend las Ovras della Misericorgia.

- M. Quallas ean las Ovras meritevla[s]?
- [p. 41] S. Quellas tge vignen della Carezza, queilg é tge enn fatgias dilg Christgiang dantangt, tge el è en Graztgia cun Dia, o fainza putgea mortal.
- M. T'ge nizegen las Ovras fatgias en putgea mortal?
- S. Ellas enn Ovras mortas, è fainza nijgna paia dilg Reginavel da Tschiel, è geidaen foletamaing per urbeir en questa vita tgioffas temporalas, è per moventar l'Orma alla conoschienscha, è riglaleet dilg putgea.
- M. Qualls enn ilgs mitels per survegneir la Graztgia da Dia, la[s]cheare, e bandonar ilgs putgeas, e per far fritgevlas Ovras?
- S. Gl'enn ilgs Soings Sacramaints schantòs se da nos [p. 42] Signer Jesu Christ en ilg fies propri foing Sang.

D U S P I T A

VI.

DILGS SOINGS SACRAMAINTS.

- M. Mi dei Quans en ei ilgs Soings Sacramaints?
- S. Gl'en Seat.
1. Ilg Batten.
 2. La Crefma.
 3. Ilg foing Sacramaint dilg Altar.
 4. La Penetienztgia.
 5. Ilg foing Jeli.
 6. Ilg Uorden ò Benediczi[u]ng dilg(t)[s] Spiri(s)[t]uals.
 7. Ilg foing Sacramaint della Legg.
- [p. 43] M. Tgi hò schentò aiut quefts foings Sacramaints?
- S. Nos Segnér Jesus Christus.
- M. Tge Freg fò ilg foing Sacramaint dilg Batten?
- S. Ilg fó tge ilg Omm davainta Felg da Dia, ed Irtavel dilg foing Parveis, prenda davent tuts putgeas, ed amplanefcha l'Orma con la G(t)[r]aztgia da Dia, e con oters Dungs spirituals, e fainza quest foing Sacramaint pò ning eir ailg Reginavel da Tschiel.
- M. Tge enni oblieas ilgs Compars, e Comars, tge tignen a Batten da far.
- S. Els enn oblieas da vurdar, tge lour Figlools vignen muffòs, ed instruias en la veira Catholica Cretta, cuora tge per fort ilg lour pi tier [p. 44] Parains mantgiantaffen. Ed é da saveir, tge quels tge battegen, ed ilgs Compars, e Comars davainten parains Spiritualmaing con quels

tge vignen Battegeas, e con lour Babs, e Mañas, e queilg davaingta eara en ilg S. Sacramaint della Crefma.

M. Tge freg fo la Crefma?

S. Ella dat puffanza ailg Christgiang da confessar gagleardamaing la Creta da Christ, ed ufafcheia fo daventar eng veir Schuldò dilg nos Salvader?

M. Tge frig dat ilg Soing Sacramaint dilg Altar?

S. El nutrefcha, mantegna, e carfchainta mintgia dè ple e plè la Carezza la quala è la vita dell'orma, e per queilg ving el do la fumeg[p. 45]lia da Pang, con tut tge veramaing non è Pang fonder ilg veir, e real Coorp da nos Signer, ed eara betgia Ving contut tge el ho, fumeglia da Ving, fonder ilg veir Sang da Christ fot fumeglia da Ving.

M. Mi declara uffa pertge fing ho C[h]ristus fchantò aingt queft Soing Sacramaint.

S. Per treis tgiotas?

L'amprema perqueilg tge el feia ena fpeifa da noffas Ormas. Per l'otra tge el feia ena Offrenda, e sacrifici dilg noof Testamaint, e per la tearza, tge el feia ena ricordiefscha, è perpetna memorgia dalla fia Paffiung, ed ena füttat della fia Carezza, tge el porta a nous.

M. Tge frig fó queft Soing Sa[p. 46]cramaint tant fco l'è ena fpeifa da noffas Ormas.

S. El fò quel Frig ilg qual fò la fpeifa en ilg nos Coarp, e per queilg ving el dò fot la fumeglia da Pang, per, tge fco ilg Pang mantegna la caleira natirala, en la quala ftat la vitta dilg Coarp, ufafcheia ear(t)a queft foing Sacramaint, c(e)[u]ra tge el ving ratscheart degnamaing, fò mintigneir, e crefcher la carrezza tier Dia, la quala è la vita del'Orma.

M. Tge niz porta, e dat queft foing Sacram(c)[a]int tant fco el è ena Offrenda, ò Sac(t)[r]ifizi?

S. El fò, tge Dia davainta ailg Mund mievel, ed è caschiung d'urbeir da Dia blearas Graztgias, betgia angual per ilgs veifs, fonder [p. 47] eara per ilgs moarts, tge ean en ilg Purgatieri. E per dar pi baing d'enteleir, deis te faveir, tge fco en ilg vilg Schantamaint gnieven onferties fè blearas Sacr[i]fics, ed Onfrendas da Biefchtgia, o Tiers, uff fceia en ilg nof ernftailg de quella ving onfe[r]tia se a Dia en ilg Offici della fointgia Melfa per meaz dilg Spiritual l'Onfrenda, e Sacrifici dilg veir Coarp, e Sang da nos Signer Jefu Christ, dilg qual tuttas Onfrendas viglias enn ftadas ena feira.

M. Cò ans fto tadlar ilg Offizi della fointgia Melfa?

S. Stond con adaig, e devoziun con partartgear la Paffiun da nos Signer Jefu Christ, tge ving en la Melfa [p. 48] a raprefèto, ed onfria se ailg Bab Eternal per la remiffciung dils nos putgeas, con fametter

enfchanuglias en lia, tge ins poffa veir, e uldeir ilg Spiritual, lafciond d'ena vart tuts oter(t)s partraigs, o imaginaziuns, sco fasceva fointg Bernard giond alla Baselgia, scheva ailgs partraitgs: stat cò antochen tge ia tuorn. E mintging des eara compagnear con ilg fies Coor ilg Spiritual tant sco glè puffevel, se[h]ond con el la cuolpa con veir riglaleet da fies putgeas. Coura tge ving ligia ilg Evangeli anz de star en peis per enna enzaigna, tge ins vigli eaffer fleifi da salvar tut queilg, tge Christus a nous cummonda en quel, e per muf[p. 49]far da leir far Geara, e moreir per ilg 'pleet dilg Sointg Evangeli: Coura tge ilg Spiritual fò l' Elevaziung, anz de sapatartgear la Paffiung da nos Signer, e fa recordar, tge Christus avangt ilg andirar, seia con ilgs Apoftels or ailg Jert delles Olivas. Ilg Consecrar, ed alzar se la Blada, muffa tge Christus ê Crucifgea, ed alzò (f)[f]e oot ve dilg Lenn della fointgia Crousch. Ilg rest antochen ilg romper la Blada muffa ilg taimp, tge C(r)[h][r]istus è vivia ved la Crousch.

Ilg romper la Blada significhesche la sparteida del' Orma da Christì or d' ilg Coarp. Coura tge ilg Spiritual fa purvegia, viu [p. 50] muffò tge Christus e gnia zotarò, e tras queilg scò el gnia mefs en eng zund sober Lanziel, ufasceia dessen ear nous partartgear d' avoir ilgs nos Coors subers da putgea, e sco ilg Coor dilg Spiritual, tge se purvegia Sacramentalmaing, des eaffer tal, eara ilgs Coors, da quels tge tedlen la fointgia Meffa, e ritcheven Dia spiritualmaing, queilg è con ilg garegiamaint dilg Coor, dovessen effer fumigliangs.

- M. Tge operescha quest fointg Sacramaint tant sco el è ena memorgia della Paffiung, ed ena sijrtat della carezza da Christì con nous.
- S. El fo tge nous fa ricorden, da nofez, da carezar quel, tge nous schi fig ho carezo. [p. 51] E sco Dia en ilg vilg Testamaint ho lia, tge ilgs Hebreers betgia angual magliaffen la Manna tarmeffa da T'schiel, fonder tge ella vignia salvada se en eng Vafcheal plain per ena memorgia da tuts ilgs Beneficis faigs ad els en ilgs manar or de Egipta, ufasceia ho Christus eara lia, tge quest fointg Sacramaint vigni betgia angal da nous retscheart, fonder eara salvo, e tignia sè en ilgs Tabernekels, e qual tgeada porto antuorn en proceffiung, per queilg tge ming eada, tge nous ilg vefaing, fa ricorden della sia infinita carezza, e buntat. Basta la fointgia Meffa è ena cuorta Somma da tutta la vitta da [p. 52] Christì, perqueilg tge quella mai geia or dilgs nos Coors.

CO INS DEIA FAR per an andretg se Purvergear.

- M. Mi dei damai, e declara tge anz sto far per anndreg se purvergear.
- S. Principalmaing de ilg Christgiang, tge fa purvegia effer sober da putgeas

- tras ilg fointg Sacramaint della Confessiung, e con gronda humilitanza, e riverenza retschever ilg zund fointg, e cultevel Coarp da nos Signer Jesu Christ, e con el l' uneir tras aitgs da Cretta, speranza, e carezza.
- M. Creift, tge ilg Pang, e [p. 53] Ving, tge ilg Spiritual confecrefcha, fa meida en ilg veir Coarp, e Sang da nos Signer Jesu Christ, coura tge ilg Spiritual dei ilgs pleets della Confecraziung?
- S. Gea ia crei, pertge quest mufsa la fointgia Baselgia, la quala po betgia falar.
- M. Tge Frig, e niz fo la penetientzia?
- S. Ella prenda davent ils putgeas comels sieva ilg Batten e tornainta ilg Christiang alla Graztgia da Dia.

CO INS DE FAR PER per baing piglear Penetientzia.

- M. Mi declara damai co anz stoilg far?
- S. Ins sto con fleis examinar [p. 54] la confcientzia, e veir ena veira riglaleet, e dolour da tuts sies putgeas con eug fearm propieft da mai far ple putgea, e sieva confessar ilgs putgeas ailg Spiritual con tuorp antieramaing, e complainamaing, e complaneir fleifamaing la penetientzia, tge ilg Spiritual ho do sè.
- M. Tge Freg porta ilg fointg Ieli?
- S. El prenda davend tuttas las restanzas dilgs putgeas e dat leteztgia, e fermeza all' Orma per far Geara con ilg Demouni fin l' Oura della moart, ed eara dat agigt da survegneir la fanadat dilg Coarp, sche gl è nizevel per ilg saligt dell' Orma.
- M. Tge Frig porta la Benedic[p. 55]ziungs dilgs Spirituals?
- S. Dat vertit, e Graztgia ailgs Spirituals, ed oters serviaings della Baselgia, tge i possen baing complaneir ilgs lour Officis, pertge en la Baselgia è questa pufsanza, e vertit de consecrar, e perdonar ilgs putgeas, la quala Christus hò laschea ad ella.
- M. Tge Effect fo ilg Sacramaint della Legg?
- S. El dat vertit, e Graztgia, a quel tge se mareiden anfemen, sco commonda la Basalgia, da veiver en la Legg con pasch, e carezza, e da schendrar, e treer se ilgs Unfangs en temma da Dia, fina queilg tge vegen leteztgia en questa, ed en la vitta perpetna.

[p. 56] DUSPETTA

VI.

Dellas Vertez.

- M. Nous vaing schon schino las quater principalas parts della Doctregna Christiana, las qualas eun la Cardienfcha, ilg Paternos, ilgs diesch

- Commondamaints da Dia, ed ilgs fointgs Sacramaints. Offa les ia tge nous discoreffen dellas Vertez, e Dungs, dilg baing, e maal da manar, e d' otras tgiotas, tge enn nizevlas d' faveir per veiver sieva alla vilgia da Dia, e perqueilg dei a me quantas enn las Vertez, o Dungs principals.
- [p. 57] S. Glenn feat trèis, tge pertignen tièr a Dia, e sa nomnen Vertez Theologalas, e quater Cardinalas.
- M. Qualas enn las Vertez Theologalas?
- S. Cretta, Speranza, e Carezza.
- M. Co pertigna damai la Creta à Dia?
- S. En questa veifa, tge ella fo, tge nous creien tut queilg, tge Dia ho faig e faveir alla fointgia Bafelgia Cattolica Romana, la quala po betgia eir en ear, pertge ilg fies mulfader è ilg Spiert fointg.
- M. Pertge pertigna la speranza tier a Dia?
- S. Pertge, tge ella fo, tge nous metten noffa speranza en Dia d' avoir la vita perpetna coilg agigt della Graztgia da Dia, ed ilgs nos merets, [p. 58] tge vignen da quella Grazgia.
- M. Pertge pertigna la Carezza tier a Dia?
- S. Pertge, tge ella fo, tge nous carezzen Dia four tuttas tgiotas, ed ilg proffim sco nouvez per amour, e carezza da Dia.
- M. Quas enn ilgs Dungs, tge vignen numnos Vertez Cardinalas?
- S. Gl' enn quefts quater, Prudienfcha, Gifteia, Tempranza, e Fermeza.
- M. Mi mett' ora damai quels quater Dungs?
- S. La prudienfcha dat, tge nous fetfchen tuttas tgio(f)[f]as con fenn, e par-traitgiamaint, siva queilg tge nous na vignen enganos, ed eara betgià engonen oters. La [p. 59] Gifteia fo tge nous detten a miutgin ilg fia. La Tempranza fo tge nous metten Fraing a nos appetiz. La Fermezza fo tge nous na temen ilg prieveil, ne da moreir per l' honour, e fervetfch da Dia.

DILGS DUNGS dilg Spiert Sointg.

- M. Quants enn ilgs Dungs dilgl spiert Soing.
- S. Gl' enn Seat
1. La Sabienfcha.
 2. Gl' ingtalleg.
 3. Ilg Confeilg.
 4. La Fermezza.
 5. La Doctregna.
- [p. 60] 6. La Pietad, o Devoziung.
7. La temma da Dia.

- M. A tge ferven quefts Dungs?
- S. I ferven tier ilg agit dellas Vertez, e per fa far perfeigs en la veia da Dia, pertg tras la Temma da Dia fa pertgirainfa dilg putgea. Per la Pietad ifcans devoziaus, ed obedevels a Dia. Tras (a)[a] Doctregna favainfa la viglia da Dia. Della Fermezza vigning gidos per la complaneir. Tras ilg Confeilg vegning avifos dilgs angons dilg Dem[u]n(u)i. Tras l'Antalleg vigning alzos, muffos da de fiftizar, e conofcher ilgs secrets della Cretta. Tras la Sabienfcha, davantainfa perfegs, ordinond tuttas noffas Ovras. e vitta alla Glorgia da Dia, [p. 61] perqueil tge ilg Omm encanofcha la f[i]a devoia fing, e fieva quella andreza tuttas fias tgiotas.

DELLAS OVRAS della Mifericorgia.

- M. Quantas ean l' Ovras da Mifericorgia, dellas qualas Dia principalmaing ving a dumondar quint filg De dilg Giudizi?
- S. Gl'enn Seat.
1. Dar da maglear a quels tge hon fom.
 2. Dar da beber a quels tge hon féigt.
 3. Vefchtgeir ilgs Niefs.
 4. Dar Albiergt ailgs Eafters.
 5. Vifitar ilgs malfangs.
 6. Spindrar ilgs Pürfchaniers.
 7. Zuttarar ilgs moarts.
- [p. 62] M. Qualas ean las Ovras della mifericorgia Coarporalas, enni bitgia ear otras, tge fa nomnan Spiritualas?
- S. Gl'è eara Seat.
1. Turfagear ils putgiangs.
 2. Muffar, ed instrueir ilgs fehleats.
 3. Confilgear enandreg quels, tge hon bafings, ed ean en dubitanza.
 4. Confolar ils Sconfortos.
 5. Sopportar con pazienztgia fpriegts, ed angears.
 6. Perdonar a quels tge hon faig da leet.
 7. Roiear Dia per veifs, e moarts.

D U S P I T T A.

VII.

[p. 63] DILGS PUTGEAS.

- M. Tge e ilg putgea Original.
- S. El e quel, con ilg qual nous nafchiang, e ving en nous d' Adam ilg nos prem Bab, ilg qual e fto maal obedevel a Dia tras ilg maglear

ilg Pomm scomando en ilg Parveis Terrefter, ed ilgs Unfangs, tge moren fainza ilg Batten, von per quel purgea en ilg Limbo fainza mai ver Dia.

M. Qual e ilg putgea Actual?

S. Quel tge ving faig con la propria viglia, i feia con mal partartgear, con maal deir, o maal far, e con tarlafehar las bunas ovras, e queft e da duas foorts mortal, e Venial.

M. Co anz po conoscher, sche [p. 64] feia putgea mortal, o venial.

S. Coura ilg putgiea e cuncter la Carezza da Dia o dilg proffim, ed eucuncter qual Comondamaint da Dia, o della S. Bafelgia èn en quala tgiofa bain greava, e ving faig cun cumplaina viglia, e consentimaint, feia eilg putgea mortal. Abar coura ilg putgea en ena leava, e pitfchna tgiofa, e da poca importanza, fco con engolar eng pitfchen daner, o coura non e ftada la complaigna vilgia tier ilg partraig da quel putgea, fonder e betgia scatschea dalonga or dilg Coor, ed e betgia ancuncter la Carezza, oder er betgia fieva quella e putgea venial.

[p. 65] M. Tge màal fò ilg putgea mortal?

S. El nous fo perder Dia, e peglia davent la Graztgia, e la Carezza, mortifichefcha, e mazza noffas bunas Ovras, preiva l' Orma della Glorgia, e dat la moart, e per quel putgiea ving l' Orma condemnada allas paignas perpetnas dilg Anfiern.

M. Tge maal fò ilg putgea veinial?

S. Quel putg(l)ea na peglia betgia davent la Graztgia, aber fò daventar ilg Christgiang freid en la Carezza, e farvetfch da Dia. E quel putgea è meritevel della paigna temporal, calchiung dilg putgea mortal.

M. Quants ean ilgs putgeas mortals?

[p. 66] S. Gl' ean Seat.

1. La Lufchezza.
2. La Ranvareia.
3. Ilg Pittining.
4. Ilg Hafs, oder Gretta.
5. La Schovidanza, o Anvilgia.
6. Ilg furbever, e furmaglear.
7. La Marfchadegna, o rinrefchamaint da far bunas Ovras.

M. Quas eunn ilgs putgeas cuncter ilg Spiert Sointg.

S. Gl' enn Seis.

Ilg partraig da gneir falf fainza far bunas Ovras.

2. La desperaziung dilg Salit.
3. Conterftar alla verdat enconofceida.
4. Scuveir ad oters la Graztgia da Dia.

5. Eaffer ftino, en ilg putgea.
 6. Mai leir far penetientgia.
- [p. 67] M. Quails enn ilgs putgeas, tge clomen en Tfchiel.
- S. Ilg mazzamaint voluntous.
2. Ilg putgiea della Tgearn cuncter la natira.
 3. Squitscher, a tigneir fut povras Vieuas, ed Oarfens.
 4. Tigneir aingt, e treer giu la paia ailgs Lufraings.
- M. En quantas veifas vignen faigs ilgs putgeas Eafsters?
- S. En Nof veifas.
1. Con confeglear da far ilg putgea.
 2. Con Schgiaffeir.
 3. Con confenteir.
 4. Con dar ardimaint tier ilg putgea.
 5. Con ludar ilgs putgeas dilgs oters.
 6. Con tafcheir la cuolpa dad oters.
 7. Con vurdar tras la detta o [p. 68] complafcheir dilgs putgeas dad' oters.
 8. Con haveir part dellas tgiotas dad oters.
 9. Con defender las tgiotas maal faitgias dad oters.
- M. En tge veifa po ilg Chriftgiang gneir laarg dilgs putgeas?
- S. Dilg Original e tuts oters putgeas avangt faigs tras ilg fointg Batten. Ilgs putgeas mortals, vignen ordinariamaing p(e)[e]rdunòs tras ilg fointg Sacramaint della Penetientzia. Ilgs venials aber, tras tuts fointgs Sacramaints, Paternos, con far Almofnas, tadlar Meffa, e con otras Ovras de Carezza fatgias en Graztgia da Dia.
- M. En tge veifa ving perduna[p. 69]da la Paigna temporal dilgs putgeas?
- S. Principalmaing con Oraziungs, giginar, mortificaziungs, far Almofnas, e piglear Perdungs.
- M. En tge Fuorma è da giginar?
- S. Principalmaing, è da fè pertgirar dilgs putgeas, e betgia maglear Tgearn, e maglear ena foleta geada ilg De, e queilg dameaz de, la Seira fer angal an po Colazziung, ilgs Venderdeis, e Sondas con tut tge ins gignina betgia fche eilg fcomando da maglea Tgearn.
- M. Tge è ilg Perdung?
- S. Ilg Perdung è eña Liberalitat tras, la quala Dia dovra tras ilg Papa feo Stathalter da Chrifto con nous Fidevels [p. 70] con perdunar a nous la paigna temporal, i feia tutta, o ena part, la quala nous ifchen culpangs da ftar or, o fen queft Mund, o en ilg Purgatieri. E queft Perdung ving dò or dilgs Thefaurs della fointgia Bafelgia, tge e dilgs infintis merits da Chrifto, e della buldanza dallas Ovras da noffe Donna, dilgs Marters, ed oters foings.

- M. Tgè è da bafings da far per survegneir ilg Perdung.
- S. Per ilg amprim è da bafings d'effèr en Graztgia da Dia, e fieva complaneir tut queilg, tge ilg Papa, oder eng oter Praela, tge dat ilg Perdung, coñonda.
- M. Tge fò la Scoñunica gronda(a)?
- [p. 71] S. Ella fò tge queftas perfounas fcomunitgeadas enn betgia degnas dilgs foings Sacramaints, ne dilg agigt della fointgia Bafelgia, ni dellas Oraziungs tge vignen fatgias en quella, ni della Compagnia dilgs Fidevels, ni della Sepultura da quella. Ed ilgs Fidevels pon betgia roier aveartamaing per ils fcomunitgeas, pertge els enn or della Comianza della fointgia Bafelgia.
- M. En tge maniera anz croda en la scoñunica pitfchna?
- S. Con veir part, o comunitgear con quels, tge enn en la fcomunica gronda fainza bafings, o niz fpiritual. E quel tge è en la scoñunica pitfchna po retfchever ning fointg Sacramaint antochen [p. 72] tge el n'è liberò da quella.
- M. Tge porta l' Interdict?
- S. El privefcha ilg Chriftgiang, da tuts foingts Officis, dilgs fointgs Sacramaints, e della Sepultura en Lia Benedia.

D U S P I T T A.

VIII.

DELLAS BIETAZ &c.

- M. Quantas een las Bietatz.
- S. Gl'enn Oig.
1. Bieas enn ilgs povers da Spirt, pertge dad els è ilg Reginavel da Tfchiel.
 2. Bieas ilgs bontadevels, e mievels, pertge els vignen a poffedeir la Tearra.
 3. Bieas quels tge bragen, pertge els vignen a gneir confolds.
 - [p. 73] 4. Bieas en quels, tge hon fomm e feit per la Gifteia, pertge els vignen a gneir fpifintos.
 5. Bieas ilgs misericorgievels, pertge els vignen a survegneir misericorgia.
 6. Bieas enn quels d'eng fchober Coor pertge els vegnen a veir Dia.
 7. Bieas enu quels dalla Pafch, pertge quels vignen a gneir numnos Fils da Dia.
 8. Bieas ifcaz vous (fcheva Chriftus) coura tge ilgs Ommens vous vignen a perfequitàr, fchmaladeir, deir maal per ilg mies Num e vous fupportaz, vous fa legrò, e falche Fealta, pertge la voísa paia e gronda en Tfchiel.

[p. 74] DELLAS PUSSANGZAS dall' Orma.

M. Quantas enn las puffangfas dall' Orma.

S. Gl' enn Treis.

1. La Memorgia.
2. Gl' Intelleg
3. La Voluntat.

DILGS SENS DILG Coarp.

M. Quants een llgs Sens dilg Coarp.

S. Gl' enn Tfching.

1. Ilg Veir.
2. Ilg Uldeir.
3. Ilg Suviràr.
4. Ilg Sagear.
5. Ilg Tutgear.

M. Cò de ilg Christgiang dovrar quefts Tfching Sens?

[p. 75] S. El de dovrar quels bainanandreg, e adegna fieva la viglia da Dia, e con Intelleg, ed eara pertgirar quels con grond adaig, pertge els enn las Fenestras, per las qualas favens vò en la noffa Orma ilg putgea, e fieva la moart.

DELLAS QUATRAS ple davosas tgiosas.

M. Qualas enn las ple davofas Tgioffas.

S. Queftas Quatter.

1. La Moart.
2. Ilg Giudizi.
3. Ilg Parveis.
3. Ilg Anfiern.

DELLA CORONA, E Rofari grond de noffa Donna.

[p. 76] M. Een tge maniera màtignas la Devoziung?

S. Con deir Paternos, ed ilg Rofari, e partratgear ilgs quindifch Mifteris, en ilgs quals stat la vitta da nos Signer Jesu Christ.

M. Co fa dei la Corouna, o Rofari pitfchen da noffa Donna?

S. En questa veifa, in fa dei Sefanta Treis Aves Mareias, e fieva mintgia Diesch Aves Mareias, eng Paternos en honor dilgs Sefanta Treis Onns, tge noffa Donna è viveida fen quest Mund, ed alla feng Ena Cardienscha.

M. Tge anz stoilg partartgear coura tge ins dei quest Rofari?

S. Las Leteztgias, tge noffa Donna ho gia en queftas fear tgioffas.

[p. 77] 1. Coura tge ilg Angel Gàbriel ho porto ilg Saligt.

2. Coura, tge ella ho vifitò fointgia Elifabeth.
 3. Coura, tge ella ho parturia ilg fies fointg Felg Jefum.
 4. Coura, tge ils Treis fointgs Regs enn gnias, ed hon Adorò nos Signer.
 5. Coura, tge ella ho cattò ilg fies fointg Felg en ilg Tempel disputoud con ilgs Doctours.
 6. Coura, ella ho via ilg fia S. Felg riftizò da moart en vitta.
 7. Alla fing tier las treis Aves Mareias, coura tge ella è gneida Encoronada en T'fchiel dalla Sanctiffima Trinitat. En questa veifa ho la gronda Regina dilg T'fchiel, mussò ad eng Religious da S. Franzefhg.
- M. Co fa dei ilg Rofari grond da noffa Donna?
- [p. 78] S. Jn fe dei t'fchient, t'fchiungcangta Aves Mareias, e tranter mintgia diefch Aves Mareias eng Paternos patertgiont ilgs Quindifch Mifteris dilg Rofari.
- M. Quas enn ilgs quendifch Mifteris?
- S. T'fching da Leteztgia.

1. Coura ilg Angel Gabrièl ho porto ilg Saligt a noffa Doña.
2. Coura tge noffa Doña ho vifito Sointgia Elifabett.
3. Coura tge noffa Doña ho partaria nos Signer.
4. Coura tge noffa Doña ho presentò nos Signer ailg Tempel.
5. Coura tge noffa Doñ(n)[a] ho cattò nos Segner en ilg Tempel disputand con ilgs Docturs.

JLGS TSCHING DA Dolours.

- [p. 79] 1. Coura tge nos Segner ho faig Oraziung or' ilg Jert.
2. Coura tge nos Segner è gnia gaislio ved la Petgia da Pilato.
 3. Coura tge nos Segner è gnia Corono con la Cooruna da Spignas.
 4. Coura tge nos Segner ho porto la Croufch filg Cuolm Calvari.
 5. Coura tge nos Segner è fto mels ved la Croufch, ed é moart ve da quella.

JLGS TSCHING DA Gloria.

1. Coura tge nos Signer é Lavò fe da moart en vitta.
 2. Coura tge nos Signer è ja a T'fchiel.
 3. Coura tge è gnia termes ilg Soing Spiert.
- [p. 80] 4. Coura tge noffa Donna è stada portada a T'fchiel.
5. Coura tge noffa Donna e stada encoronada dalla Sointgiffima Trinitat.
- Ad ufafcheia tantas geadas sco nous fchaing ilg Rofar, fto vainfa quel deir con devoziung, e patertgear ved quest quendifch Mifteris.

D U S P E T T A.

IX.

Co las Leggs deffen veiver anfemen.

- M. Quala é la fing della Legg.
- S. La prema é da schendrar Unfangs, e quels treer fè en tema da Dia, perqueilg tge i davainten fals l'otra tge ella feia eng (mitel) mitel encunter ilg putgea della tgearn.
- [p. 81] M. Tge honilg las Leggs da far per vegneir a quella fing?
- S. 1. Deien se tigneir, tgear e fa gidar l'ing l'oter en lour bafungs. 2. Veiver con pasch, e carezza. 3. surportar con pazien[z]tgia l'eng l'oter las mendas. 4. Salvar fei, et verdat en la Legg. 5. Dar l'eng l'oter bung exempel, schinigear ilg putgea, far Oraziung, ed otras bunas ovras.
- M. Qualas tgiotas ennig cunter, quefts tshing puings. Qualas las Leggs deffen ple tshinigea?
- S. Questas principalmaing. Ilg hafs, greta, dispetas, smaladictiungs, aveiras, fa tre fè leing loter, grobs pleets, dar encunter, betgia tascheir, e dar caschung da suspets &c.
- [p. 82] M. Tge dei la S. Scarteira dallas Leggs, tge falven questas furnumnadas tgiotas?
- S. Eccl. cap. 25. Dei, tge treis tgiotas feian tgearas a Dia, e agli Mund la Paafch trantar Fardagliuns, la Carezza dilg Proffim, e la convenienschia dellas Leggs.
- M. Stonilg damai las Leggs vurdar d'effeir adegna en Paafch?
- S. Gea, queilg stonilg far, ed eara veir adaig, tge ilg[s] Unfangs, ed oters da tgeafa veiven en Paafch, e convenienschia pertge e enna tala tgea fa è Dia, a tutta vanteira.
- M. Tgè maal dareiva della sconvenienschia dellas Leggs?
- S. Blear maal 1. Piraingten las lour Ormas tras queilg tge fan putgea. 2. l'on [p. 83] nüng legramaint anfemen, sonder veiven sco Tgiang, e Giatt. 3. Datten schgiandel ailg[s] Unfangs, ed oters da tgeafa. 4. Porten tristezza ailgs parains, ed Ameis. 5. hon nügna vanteira, e la Roba vò anavos, davainten povers, pearden lour bung num datten caschung ad oters da deir maal, e vignen lò tras sbittos. 6. Dia ilgs haffegia, ed e betgia con els pertge Dia e nouva tge é la Paafch, ilg Demouni aber é con els en tgeafa, ed ils regia. 7. Veiven anfemen sco en eng Purgiatieri, ed enn en grond prieveil della condemnaziung, pertge S. Pool dei tge quels tge veiven en hafs poffen betgia eir en ilg [p. 84] Regi- navel da Tschiel Gal 5.
- M. Tge ple dè ilg Om schinigear per veir buna Paafch e ventireivel stand?

- S. El de betgia effer mengia deir ò fraing con la Doña betgia la falvar maal fainza gronda calchiung, betgia giuear, spender, betgia la pluntar, e sfar la Roba malnizevlamaing. Da ple coura ella è groffa betgia pluntar con tut tge ella ves merito per quelg tge geia betgia maal con la Createira, ed eara per quest moteiff betgia far, fàr lavours greavas, o vilintar per effer savens grond don alla Createira. Melfanavang falvar honestamaing Dona ed Unfangs còu la vivonda, viscadeira, ed otras tgioffas necessarias. [p. 85] Sco eara dè el betgia veir per maal, sche la Doña portas spefs Unfangs, oder mai, pertge queilg stant en mang da Dia, e faches greff putgea betgia angal tras dar tristeza alla Doña, fonder eara calchiung, tge ella impedes ilg frig.
- M. Tge de, aber ena buna Dona far per veir Paasch?
- S. Ella dè tigneir baing tgeafa, e fia Glianga a mistreng, effer d' hanour e fobra, ailg Om obedevla, sco dei S. Pool ad Eph. 5. oter sc' hel comandas tgiofas malas, betgia dar calchiung ad el da favilar, schmaladeir, e zacragear, betgia effer stinada, e dar cunter, pertge lo tras davainta blear maal.
- [p. 86] M. Fò la Doña putgea de betgia falvar quefts pungs?
- S. Gea, e qua geada mortal particularmaing coura tge ella e tank fitgeada, e stinada, tge ilg Om lo tras zacreigia, e smaladescha, o tras noschadat obedescha betgia alla Legg.
- M. Fo la Doña putgea da vender or tgeafa dascoaus?
- S. Sche queilg davainta per niz della tgeafa, o bafings, sch' eigl nüng putgea, aber mettend maalnizevlamaing, sch' eigl putgea.
- M. Fo la Dòna putgea mortall da betgia obedeir alla Legg?
- S. Gea, deien ilgs Doctours. Per la prima. Coura tge fes prieveil tge ilg Om faches schiglio tgiofas malhonestas. [p. 87] per L' Ottra sch' el favilas fig, o guis grond sehgandel.
- M. Sche las Leggs impedessen, tge na guiffen portanfas per teña da blears Unfangs, o per oters moteifs, tge putgea fachesan?
- S. Quefs facheffan Putgea conter la Nateira, ed eng tal putgea mortal (i feia dellas Leggs, o otras perfounas) tge Dia ho mazó Onam Gene 38. Anc eng pi grond putgea faszcheffen quels con piglear aingt qual tgiofa, o facheffen anzatge per perintar o las mulfafen, e confegliassen lo tier.
- M. Pon las Leggs far others pütgeas, da malchubradat?
- S. Gea e qual geada grefs putgeas sco deien ilg[s] Doctours Contut sche qualtgin ve. [p. 88] surpaffo en quel stand, sche confessi ad en perdert Confessour con dumandar ell, sche i feia putgea oder betgia e fuvonda ilg fies conseilg.

D U S P I T A.

X.

Della obligaziung da Babs, e Mamãas davart ilg treer se ilgs Unfangs,
e quels turfegear.

M. Tge screiva S. Gion Crifoft. Dilg treer se ilgs Unfangs.

S. En questa veifa Hom. 9. in 1. Ep. ad fim.

Tge gronda paia feilg da baing muffar, è treer se ilg[s] Unfangs en tema da Dia ed da pitfchen ilgs unffreir se ad el. pertge sco quels, tge [p. 89] da petfchen anfé mussen baing ilgs lour Unf(f)angs hon grondas Benedictiungs, e vanteireas, ufaleia eara quels tg malamaing muffê gronds casteits, e svanteiras. Partartgio baing quest vous Babs, e Mamas, e mufso fleifamaing ilgs Unfangs con ilgs castiar, e tigneir en tema da Dia, pertge la Giuventegna é schliatta, e mangloufa da blears Muffaders, e Doctregna, e vigila[n]za. E scha da petfchen ansé enn bain mufso, sche datten dalonder anvé poca fadeia tras la buna diffada. Nüna tgioffa schleata, sche gea els fisn inclinòs de gneur laschada tier, e vurdo tras la detta. Avangt tut aber sto gneur tigneida bona regla, ed [p. 90] en schubradad, pertge la frechadad e malschubradad metta prinzipalmaing la giuventegna en perdiziung. Con tut sche visain, castiain, schmanadatschain, ed amprovain tuts mittels per treer ilgs Unfangs tier ilg baing pertge quels enn ilg nos pi grond, e custeivel Thesour, e per queilg ilg pertgirain con fleis, fina queilg tge ilg Lader(s) ni ilg angoli. Aber ussa daventa tut ilg contrari veingmes tut flis e fadeia, tge ilgs Eers, a Proos vignen baing luvro, laschan davent ad eng, tge varda baing tier, vignen tchartgeas bungs Serviturs, Luvraings, e Pasters per ilgs Tiers iraschonevels, da queilg aber, tge a nous é ilg pi tgear, e [p. 91] deffen ilg ple stimar, patergiang il pi poc, e da metter tier bungs Muffaders tge moffen beals, e sanadevels muffaments, e Doctregnas. Dovefs schiglo baing nüna Roba, ni Eerrs ni Proos effer pi tgears, tge ilgs Unfangs, schinavanc tge per amour da quels, piglianfa se tuts quitos. El è per ena gronda naradat, pertge sch'ilgs Unfangs en schleaz, sche, la Roba nizegia navot ad els sche glean aber bungs, sche la misergia po ad els purtar nüng: don &c. scheva S. Gion Crifostom.

M. Quala e la tgiosta tge usa e schi bleara mala gleut filg Mund.

S. La principala è tge la Giuventetna ving betgia muffada.

[p. 92] M. Stat damai blear fin baing muffar ilgs Unfangs.

S. Gea fig blear, pertge, tge ilg Saligt da blears, e vanteira en quest e, l'oter Mun(g)[d] dependa dilg baing muffar, schinavaint tge blears tras quelg davainten fals, blears aber, per betgia effer mufsoos veg[n]en condemnos, e lotras tras blears en Tschiel vignan a ringrazgear Babs,

- e Mañas, ilgs condemnos aber en perpetten schmaladeir, pertge ilgs hon betgia muffedos.
- M. Ston cara Babs, e Mañas, e tuts tge hon da muffar ilgs Unfangs dar ftraing quint a Dia?
- S. Gea fig ftraing, ad ena part angal ilg perqueilg vignen ad effer en grond prievel della [p. 93] condenaziung, perqueilg tge hl' on betgia faig avonda a lour Offici.
- M. Sinaqueilg damai tge tutts vegen fin quest mund, buna vanteira, e fin l' oter ilg Reginavel da Tfchiel, tge stonilg far?
- S. J deffen con tut fleis amprovar, tge ilg[s] Unfangs da pitfchen anse feien devozious, fa deifen en ilg baing, e haffegen ilg maal avauct tge na Peglen qual mala pratica, e per quest deffen veir ple quito, tge dilg vivintar, e far rechs, e grounds, pertge en tala veifa davaintean grounds perpetnamaing, e Babs, e Mañas vignen haveir honour, e leteztgia.
- M. Tge ston ilg aber far per treer ilg[s] Unfangs da pitfchen devozious. [p. 94] S. 1. Ston mintgia Dè roier Dia per els. 2. Savens ilgs anzinar, ed unferteir se a Dia. 3. Jlgs caztgear tier las buuas ovras, e starmenttar giu da tuts Putgeas. 4. Far andamaint la moart, Giudizi, Anfern, e Parveis, ed ilgs diffar da temeir Dia. Sco tuts quefts, ad oters puings, tge vignen cò sieva, deffen Babs, e Mañas, tigneur avant fchi di tge i fa deifen tier ilg baing, sco Tobias ho faig.
- M. Co deffen ilgs Unfan[g]s gneir anzinòs, ed unfertias se a Dia?
- S. Con far l' anzagna della S. Croufeh four els scend. Jlg Bab, ed ilg Felg, ed ilg Spiert Soing vous benedeschi, e alloura deir. O mies [p. 95] Dia pèglia fè quest Unfangt per ties serviaint, e do ad el graztgia da mai te offender.
- M. A tge deffen Babs, e Mamas da pitfchen anse ple difar ilgs Unfangs?
- S. A quest prinzipalmaing 1. Da clamar savens, e con reveranza ilgs foings, e dulgschs Nums: da Jesus, e Mareia. 2. Da tigneur ilgs maangs a Dia, ed ilgs jolgs encunter Tfchiel. 3. Da far Oraziung Seira, e Damang eufchanuglias, savens l' anzinar, ed unferteir fè a Dia schiondt con mangs a Dia avant: O Mies Dia, e mies Signour piglia se me per ties serviaint, e do gra[z]tgia, tge ja mai na croda en putgea mortal, e clo[p. 96]ma me tier en bung stand. 4. Con muffar tge i deffen queilg deir seira, e damang decormaing. 5. Da mintgia Dé eir a messa sche glè puffevel, ed a fias l'amps eir a doctregna. 6. Da deir Paternos avant, e sieva ilg maglear. 7. Adegna partartgear, tge Dia, seia en preschienstha e veia tuttas tgioffas. 8. D' effer miseriacorvel, e piglear putgea dilgs Povers. 9. Dilgs muffar d' unferteir se tuttas Ovras a Dia, e quello tras adegna Lodar, e ringraztgear.

- M. Tge deffen far per diffar ilgs Unfangs da deir Paternos, Seira, Damang en fchanuglias?
- S. Betgia ilgs dar da maglear [p. 97] antochen tge gl' on betgia lavo mangs, e deg paternos en fchanuglea.
- M. Da tge putgeas deffen Babs, e Mañas ple turfegear ilg[s] Unfangs?
- S. Da tuts, spezialmaing aber de quefts, dilg deir manzignas, deir mala verva, schmaladeir, angular, far dons durlar, deir aveiras, piglear l' honour, dil deir mal dilg proffim, dilg giuier, furbever, laschanteivadat, Lufchezza, naofchas compagneias, mala obedienscha, malschobradats cou partraitgiamaints, pleets, ed ovras.
- M. Co ftonilg Babs, e Mañas impedeir ilgs putgeas a lour Unfangs.
- S. 1. Els fton (f)[f]efez, e tuts quels da tgeasa fa pertgirar [p. 98] da fâr, e deir maal avant ilgs Unfangs. 2. Sche bood scotge i facorfchen, tge i ve[i]en furpalo, ilgs castiear aber fainza favilar, a schmaladeir. 3. Betgia lasch[e]ar eir en malas compagneias, Saltars, gieas, plâz or da Tgeafa da noig, las Figlias fur tut. 4. Roier Dia per els, fina queilg tge ei detta graztgia defapartgirar dil putgeas. 5. ftarmentar dilgs putgeas con metter avauct, tge, eng, tge mora en putge mottal stobtgia parpetna-maing en ilg Anfiern ad endirar. En quella fuorma ho la Maña da S. Ludovic faig, feiond, tge ella les pi bugent veir ilg fies Felg moart, tge falcend eng putgea mortal. 6. Do[p. 99]vrrar la peartgia en ilgs hafings.
- M. T'ignen Babs, e Mañas tgears ilgs Unfangs, tge ilgs casteien betgia?
- S. La S. Scarteira dei, tge tals igls haffegen, quels, aber, tge dovran la pertgia, quels carezzean. Eccl. 30. Prov. 13. 23. Deien lascha betgia fieva da castiar ilg ties Unfang, pertge sche te dat le pertgea, scha mora el betgia lo tras, aber fpendras la fia Orma dilg Anfiern.
- M. Fon ilg putgea da betgea duvrrar la pertgia coura ilgs Unfangs hon meritò.
- S. Sieramaing, gea Dia casteia qualtgea zund fig, fco Heli, pertge el fin l' antfchiatta è gnia per la vafeida. 2. ilgs fies Filg enn en eng Dè refto morts. 3. E el mort [p. 100] dalla mort anetgia don giu dilg Seffel. 4. La fia Brit hò da longa parturia, ed e morta. 5. Nüng da fia parentala è gnia vülg. 6. Schi baing tge el é fto Rich, è dilgs Pri[n]cipals, è la fia defcedenza crodada en gronda misergia. 7. La dignitat Sacerdotala é pigliada davent dalla fia schlatta. Alla fing Dia é ftd tanct vilo tge el ho engiro, tge tal putgea tras nigina Unfrenda vigna perduno 1. Reg. c. 1. 2. 3. 4.
- M. Ho Heli betgia coregia ilgs Unfangs.
- S. Baing fco dei la S. scarteira, aber mengia leef, e betgia favens avonda,

ed eara betgia castea. Tras queilg casteia Dia grevamaing anc [p. 101] oz ilg dè blears Babs, e Mañas savens con malfognias, miferbias, ed otras schvanteiras.

- M. Tge ston ilgs Babs, e Mañas far per treer anandreg ilgs Unfangs, fainza pluntar?
- S. Els ston amprovar da safar leir baing dilgs Unfangs, e queilg po daventar en questa veifa. 1. Ston els, sche gea toz vefsen faig blear schleat, mai ilgs schmaladeir. 2. Betgia blear schmanatf Cear e far grond fracafs, fonder con poocs aber scharfs pleets ilgs corriger. 3. Muffar da leir baing ailgs Unfangs, auncaloura duvrrar la pertgia.
- M. Co anz fto ilg dovrar la pertgia?
- S. Betgia mengia liederlich, e preft, fchi bood sco els hon [p. 102] falo, fonder spitgear antochen tge gl' on bain merito, ed ufalceia dar da raar, minchgia cada fig, e braf, pertge coura tge vignen savens gafchloos sche fon ilg lilanza e stemen navot. 2. Betgia plunchtar en la greta, fonder sieve tge lé calada, pertge en la gretta davainta nüng baing. Jlgs gronds aber, tge en otra veifa pon betgia gneir muffos, ed hon merito casteis sche quels con la pertgia en Leg deien gneir gafchleos. 3. con ilgs Unfangs betgia effer mengia ruch, con dar, con lena, piglear per las Ureglieas, o per ilgs tgiavels, betgia dar fin ilg tgea, betgia con ilgs peis, pertge lotras vignen rovinos. &c.
- [p. 103] M. Coura tge ilg Bab casteia ilg Unfang, defs la Mãna duftar.
- S. Zund betgi(e)[a], aber baing gidar tier ilg castei, schiiog ilg Unfang ving ruvino.
- M. En betgia oters mittels per muffar ilgs Unfangs?
- S. Baing, gl' e eara la fom sco betgia dar de magleàr anttochen meaz De, betgia dar tfehaina, far star en schanuglias fper la meifa dantant tge ilgs oters maglien, oder far deir paternos baing di enchanuglias, betgia lashear eir or tgeafa tier otras Compagneias, sco quels Unfangs, tge fa deporten baing en lour preschienstha, lodar, e schintgigear qual tgiofa &c.

[p. 104] D U S P I T A.

XI.

D A V A R T L A S.

Schmaladicziungs da Babs, e Mamas encunter ilgs Unfangs e liederlichadat da quels.

- M. Eilg betgia bung da muffar ilgs Unfangs con schmaladicziungs?
- S. Tutta veia betg, glea blears lo tras hon rovino ilgs Unfangs, pertge tras ilg schmaladeir dilg veilgs davanten ilgs giuovens schventireivels-

- mals, e fitgeas, e tras queilg ailgs veilgs datten grondas angofchas, e quitos, e favens croden en ilg putgeà dilg Striing.
- M. Queilg è baing starmenttaus, aber dei a me co lafcha [p. 105] Dia crodar ilgs Unfangs en ilg striing?
- M. Dia é gift, fedreg ilg sies Giudizi. Tras queilg tge ving givifehea, e schmaladia ilgs Unfangs con deir Vundifchend, poffes romper las tgiom̃as eir en togs, ilg Tung te mazar ilg Diavel te portar poffes arder, fclapar, fundar, dat Dia angofchas, malfognias, e svanteiras, sco i ving ad els givifehea, numnadamang, tge i vignen punfchias, Sigirtos Naiantos, ò pendias, oder star or otras schnuvevlas moarts, e schvan-teiras. Tras queilg tge i clomen ilg Diavel, sche veng el, e lo tras davainten maal spiritos, ò furmanos en lig striing, ed alla feng magna el lour, [p. 106] ormas ailg Anfiern. S. Auguftin fcreiva Lib. 22. cap. 8 d' ena Mãma, tge ho schmaladia diefch sies Unfan[g]s, ilgs quals tuts da longa fieva con grond tremblar da lour Coarps enn gnias castieas, e con vargognia hon ftuvia correr per ilg mund antuorn. Ena otra Mãma ho schmaladia era fia Figlia, e dalonga è Belzabub con ena Legiung da Diavels eia en quella.
- M. Dei olfa a me, sche gl' é poffevel, tge tras las schmaladicziungs dilgs vigls fez, e lour Unfangs poffen crodar en striing?
- S. Gea, sco Binsfeldius T[r]actatu de confeffione mala. Tge trancter las feat principalas tgioffas da crodar en striing [p. 107] la prema feia l' ignoranza en las tgiofas da Creta, e Doctregna Christiana. 2. Las superfiziungs. 3. La malfchobradar. 4. Las schmaladicziungs. 5. Mengia gronda trifteteza en las travaglias. 6. Mengia gronda angurdezza della roba. 7. Mengia gronda curiositat en tgiofas, tge ne tocca da faveir ad ufafcheia la schmaladicziung da queft taims fchi comezna é ena tala cafchiung, e con queilg tge schmaladeschen fe fez, ed ilgs lour Unfangs, sche lafchia Dia favenz daventar sco els hon givifehea, e schmaladia.
- M. Sche la schmaladicziung è la cafchiung dilg striing, co ving ad eir, tge ulfa ving taut schmaladia.
- [p. 108] S. Glé da temeir, tge dacodanve feia blear ple striing tge avanct taimp, pertge tge ulfa ving blear ple schmaladia. Tgi vot effer damai fchi fchleat da ple schmaladeir dacodanve, e dar cafchiung a fe fez, ed ad oters da crodar en striing? tras ilg qual ving pigleada roba vita, baing, ed honor, e favenz ilg Saligt del' Orma. Vadamai a Babs, e Mãmas, tge schmaladeschen avanct ilgs Unfangs ilgs quals amprenden dad els, e na vignen castieas.
- M. Tge deien ilgs Doctours dalla liederlichadad da Babs e Mãmas enconcter ilgs Unfangs?

- S. S. Gion Chrysoftom Lib. 3. cont. vitup. vit Mon [p. 109] dei tge quels tge na teiren ilgs Unfangs or dilg putgea feien pi schleats, tge quels tge ilg[s] mazen, pertge quels mazzen angual ilg Coarp, tals Bab, e Mamas aber Orma, e Coarp, ed eara metten en ilg Fie perpetten partartgie baing vous Babs, e Mamas, e Piglio a coor questa starmantuffa sentenza, betgia dar tier ailgs Unfangs tanta libertat, e dacodanve veggias ple quito dad els. Betgia laschio quels correr mengia blear per las giassas, o en oters lies betgia ilgs laschio sa farar aint e giuear dalchaus mats, e matangs vilgs da feis Ons betgia ilgs laschio en folet pertgirar Bieschtgia, o eir per Lenna, en Gooz, pertge [p. 110] tras talas calchiungs davainten savens blears, e greafs putgeas. deffen eara pitfchen Buobs con las Soras, Fantgealas, oder otras femnas betgia dormeir coura tge l'eng ho feat Ons, sche gea tge l'oter è pi giuven, perqueilg tge i vignen betgia furmanos dilg Demouni, e dalla tgearn. Sco blears cou grond displascheir hon sa lamento, tge feia davento con els é roia tge oters deien gneir vifos. E per la fing betgia lascheir quels en la laschenteivladat.
- M. Da tge putgeas deffen Babs, e Mañas ple impedeir ilg[s] Unfangs.
- S. Da tuts putgeas avantc numuòs e ilg taimps da [p. 111] Schever, Nozas, Perdunanzas, betgia la Noig laschar eir en compagneias da pievel gioven, pertge lo tras ving blear maal con zunt da malfchubradats ed eara da strings schinavaugt tge perfunas Giustizieadas hon confesso, tge tras eir la Noig a plaz feien stadas furmanadas, pertge ilg Diavel aigl Felgs e comparia eng fumeiglia degna Feglia, ed [agllas Feglias en fumeiglia d'eng Giouven e con els faig ovras carnalas. Contut Babs, e Mamas dat mai tier ailgs vos Unfangs deir or tgeafa la Noig tier talas Compagneias, o platz pertge tge gl'ean Scolas dilg Diavel. 3. Jlg schever e Firos &c. Betgia laschò [p. 112] eir tanet muront con zund da per se en Clavoos, e tgeafas sa farar aint angaal duas perfounas anfemen &c.
- M. Da quants Ons an se de gneir do vuorden, tge ilgs Unfangs geien a messa, Domengias, e Firos, e peglien Penetienztgia?
- S. Ordinariamaing coura els hon feat Ons, e coura ilgs pitfchens hon da far queilg, scha Babs, Mañas, ed oters deffen quels muffar co tadlar messa, e piglear Penetienztgia.
- M. Coura en Unfang so liger, tge ston ilgs Babs, e Mamas la seira particularmaing far fâr?
- S. Avantc tuts quels da tgeafa far liger qual beal Codisch Spiritual.
- [p. 113] M. Coura tge ins vot tarmetter ilgs Unfangs a maffeer, o per emprendre qual tgiöfa, nouva, ed en tge Liea anf ho ilg dilgs tarmetter?

- S. En tals nouva tge gle buna gleugt, per queilg tge ampren den betgia da far diſg maal, a con zund nova tge glè betgia privel da malsichtiedat, perqueilg eilg betgia dilgs laſchear trancter ilgs Contraris da Creta, ſchi gea tge veſſen pi bliung, e ple paia, pertge a quellas perſonas, tge hon continuo da ſtar con tals ean crodadas tier blearas ſchvanteiras ved roba ed honour, &c. Sco ſavens e gnia experimentó. Tras queilg ho Carolus Prinzi de Lotringia gl'On 1624, faig eng [p. 114] Decret tge nüng des laſchear ſies Unfangs trancter ilgs contraris della veira Cretta, e quels tge tal obſerven betgia, den gnir caſtieas ved roba, e vita.
- M. Tge ple è da baſings, ſinaqueilg tge ilgs Unfangs davainten Soings, e devoziaus, e vantirevels?
- S. I tge ilgs vülgs ſeien devoziaus, magnen era vitta Sointgia, e con fleis fuien tuts putgeas, pertge ilgs Unfangs en ilg baing, e maal ordinaria-maing ſuvonden ils lour vülgs, ſco ilg ſprichvort, ſco ilgs vülgs tgianten, falten ilgs giovens. E Dia prometta a bungs Babs, e Mammis Mifericorgia en mille ſchlata, e Generaziungs. Alincuncter ſchmanatſcha [p. 115] da caſtiar per ilg[s] putgeas dilgs vülgs ſin la tearz, e Quart Schlatenia. 2. Deffen vurdar da betgia laſchar davos ailgs Unfangs Roba malgiſta, pertge talla betgia angal navota nazegia, ſonder maglia eara, e metta an togz la Giſta, ed ilgs Unfangs lo tras vignen en gronda povradat, ſcola experienſcha muffa.
- M. Ean damai ilgs Unfangs gnies caſtieas per ilgs putgeas dilgs viilgs, ed oters per lour bona vita daventos ventirevels?
- S. Gea, e da quels enn blears, pertge ilgs Unfangs dalla deſcendenza da Cham, Saul, Salomon, Jeroboam, Achab, ed oters enn crudos en blear maal, pertge [p. 116] ilgs lour Viilgs hon faig putgea. Alincuncter aber ilgs Unfang[s] d' Abraham, Jſaac, Jacob, Tobias, ed oters da bungs, e prous Babs, enn gnies Benedies, e ventirevels.

D U S P E T T A.

XII.

D I L G M O R E I R

da Babs, e Mañas, e co ilgs Unfangs deffen ſa deportar con els.

- M. Tge deffen Babs, e Mamas con lour Unfangs far avanct tge moreir?
- S. J deffen en lour malfognia ilgs Unfangs tuts clamar tier els, ed a quels danovamaing far andamaint tuts [p. 117] quels bungs muffamaints doos en fanadat, roier tge ilgs ſalven, e prinzipalmaing queſts co ſieva. 1. Tge deien haveir Dia en lour Coor, e quel lodar e roiear, tge el ilgs magna ſieva la ſia Soiu[t]gia viglia. 2. Tge veiven en Paafch, e

convenienfcha particularmaing en la partiziung del' Ierta, e de quela far part ailgs povers, ed allas Ormas dilg Purgiatieri. 3. Honorar, rivereir, ed obedeir ailgs lour Babs Spirituals. 4. paeer gugent las fadeias, ed eara ilgs dabets faigs en lour vita, e restitueir las tgiotas betgia feias. 5. Saflifigear da falvar ilg Proffim, sco els leffen gneur falvoos dat oters en la fuorma, sco Tobias [p. 118] ho vifo fies Felg avanct tge moreir, ed eara S. Ludovic.

- M. Co damai ho faig S. Ludovic con fies Felg Philipo avanct tge moreir.
 S. El ho quel clamo no tier, e comando ad el da Coor questas bealas, lodevlas, e Sointgias tg(e)[i]ofas sco per Testamaint.

Per ilg ampren mies Felg a te cumand ja da carezar Dia avanct tuttas tgiotas. 2. Mai fo putgea mortal avanct andeira tuts tormaints. 3. veigias pazientzia en las travaglias. 4. Seies humiliteval en la venteira. 5. peglia savens penetientzia da perderts Confessours, e peglia tut giu da lour mang. 6. Tedla con fleis ilgs Soings Offizis con betgia vardar antuorn. 7. [p. 119] Ailg[s] Povers feie(s) misericorgevels. 8. Amprova adegna da converfar cun bunas(s) perfounas. 9. Jlg pleed da Dia tedla savens, e con adaig. 10. Lafcha mai angular l'honour en tia perfchinfcha. 11. seies ringrezieivel a Dia. 12. Dovra Gelsteia tignond la Bagietta gista. 13. Fo restituziung nona gle bafings. 14. Tigna se ilgs Dregs da Bafelgias spendas, Pravendas, ad otras tgiotas Pias. 15. Seies adegna obedeivel alla Bafelgia, e ties Bab Spiritual. Sen la Feng ho el deg mies tgear Felg, quel baing, tge eng Bab po givi(chear da Dia a fies Felg, giaveifcha a te. La Soin(g)t[g]ia Trinitat e tuts ilg Soings te partgeiren [p. 120] da tut maal e detta a te gra[z]tgia da far anandreg adegna fieva la fia S. velgia, perqueilg tge nous fieva questa vita ilg poffen veir, guldeir lodar, e ringraztgear en perpetten con ilgs Bieas. Amen.

- M. Quantas tgiotas enn ilgs Unfangs oblieas a lour Bab e Mama?
 S. Prinzipalmaing questas quater La Carezza l' Honour, l' obedienscha, ed ilg Agigt, pertge els fieva Dia hon eara do la vita, la vivonda, e bungs muffamaints.
 M. Co voilg con quels Unfan[g]s, tge fon betgia questas quater tgiota a lour Babs, e Mammas.
 S. Quels tals enn schmaladies da Dia Deut. 27. con [p. 121] prievel dilg lour faligt. 2. moren pi boo[t], 3. enn malventirevels sen quest mund, 4. fumgliantamaing vignen eara els gneur falvos dilgs lour Unfangs.
 M. Quels Unfangs, fon putgea ancunter 'honour, carezza doveida a Babs, e Mamas?
 S. Tuts quels, tge con Bab, e Mama enn fregts tgianschen rochamaing

con gretta, varden fgeir, stenden or la Glianga marmognen, datten schnetgels, porfchen ilg truz, votten betgia sa laschear comandar, turfategear, o castiear. Quels eara tge san tgiolas schleatas, o enn malundreveles avanct Bab, e Mama, ilgs vilaingten, daten calchiung da tristeza, oder sa turpegen dad els, oder [p. 122] ellas samareiden daschous counter lour viglia.

- M. Quils Unfangs fon pi grond putgea cuncter Babs, e mama.
- S. Quels, tge ilgs schmaladeschen, giaveifchen la moart deien maal, fon gomgias, pluncten oder fen oters groos fon da leed. Tals Unfangs pi grounds, e viilgs, tge glenn e ple mereten betgia angaal la paigna temporal, fonder eara ilg Aufern sez. Exo. 21.
- M. Coura tge eng Unfangt non obe(l)de(f)cha a Bab, e Mamma davard ilg furbever, malfchobrad[a]ts, oder oters maals vets, tge, meritescha el?
- S. Dia comonda, tge Babs, e Mamas deffen tals tgifar ailg Oberkeit per eaffer casteas, e mazoos per exempel ad oters. Deut. 21.
- [p. 123] M. Enn ilgs Unfangs oblieas d'obedeir, coura tge Bab, o Mama coma[n]da tgiola[s] malas, e concter ilg saligt.
- S. Tuttaveia betg, e pon betgia gneir fforzoos a queilg en bunas, e pufevlas tgiolas aber non obedond o schond, tge i deffen far sez, oder comondond ad eng oter fon putgea.
- M. Tge ston ilgs Unfangs partartgear per tauct pi gugent e grond meret honorar ad obedeir Bab, e Mama.
- S. Els ston partartgear, tge Dia tschiangfca tras lour Bab, e noffa Doña tras lour Mama e nsalcheia tuttas tgiolas far per honorar nos Signer e noffa Donna.
- M. Tge signifitgescha l'agitg, qual ilgs Unfangs enn cul[p. 124]pangs a Bab, e Mama.
- S. Ei signifitgescha, tge i deffen star tier en la[s] lavours, con dar ad els Speifa, e brevonda cuora tge i pon bet(t)gia ple se gidar sa sez, betgia ilgs bundonar, fonder ilgs confolar en malfognias, bafings e travaglias. Conzund aber enn els oblieas da promover ilg saligt da lour Babs, e Mamas procurond tge prema da lour moart feien Provedies con ilgs S. Sacramaints, ed enn oblieas da roier Dia per els, i feien veis, oder moarts.
- M. Nouva moffa la S. Scarteira, tge ilgs Unfangs feien oblieas da portar a Bab e Mama carezza, honour, obedienscha, e agigt?
- S. Quest e ilg Schantamaint [p. 125] della Nateira, ed ilg quart Comondamai[n]t da Dia Deut. cap. 21 a 22. Exodi 31. E particolamaing, Eccl. 3. ed otters lias della S. Scarteira.
- M. Tgi ifcanz oblieas d'honorar, ed obedeir sieva Bab e Mama.

- S. Jlgs nos Superiours Spirituals, Patrungs, Oberkeits, e Padrafters.
- M. En ilgs Unfangs, ed oters Jrtavels ear oblieas da complaneir ilgs Testamaints dilgs lour veigls.
- S. Gea, e favents fon putgea mortal con betgia complaneir, o impedeir la voluntat de lour vilgs, tge hon faig, Almosuas ailgs moarts, Bafelgias, e povers, oder en otra veifa per lour Saligt. [p. 126] Earra fchei facorschen d'h(e)[a]veir irto roba malgifta, sch'enn ilgs Jrtavels oblieas da restituoir, sco eara da paeer ilgs debets.
- M. Fon ilgs Unfangs putgea da piglear daners, Speifa, bevronda, o otras tgiosas dafchous a Babs, e Mamas, o tshintgigear or tgeafa seeanza lubienscha, o con ffar l' Ierta malnizevlamaing?
- S. Gea quels tuts fon putgea Proverb. 28. e quels enn oblieas alla restituziung. sche Bab, e Mama dumonda.
- M. Dauonder vignil tge blears Unfangs na datten betgia honour, Carezza, obedinscha, e agigt a lour Babs, e Mamas?
- S. Pertge Babs, e Mamas hon fez la cuolpa per questas [p. 127] quater caschiungs. 1. Pertge da gioveans ilgs hon betgia traig, e mufso. 2. Jlgs schmaladie, e lo tras ilgs rovino. 3. Tge lour roba con surbever, giuvear dertggear, oder schiglio malnizevlamaing hon sfaig. 4. Tge els hon cuncter lour Babs, e Mamas faig ilg fumgliant.

DUSPETTA.

XIII.

Eng Cuort malfamaint da veiver Christgianamaing.

- M. Tge fast la Damang, coura te ta deftas?
- S. Ja schi bood sco mi deft, sche m'anzigna, e hono[p. 128]refsch Dia e fegsch l'intenziung da far sen quel De tuttas tgiosas ad honour da Dia, fegsch mias oraziungs, ted' la S. Messa ed ent tuttas ovras mi partgeira dilg putgea, con haveir Dia adegna avaut ilgs mies jelgs. La feira aber examinefcha la mia conscienztgia.
- M. Coura tge levas fè la Damang, tge deis?
- S. Ja dei questa Oraziung.

Ainct ilg Num dilg Bab, e dilg Felg, e dilg Spiert Soing. Amen.

En ilg Num dilg mies Signer Jesu Christ Itung ja fé, quel tge me ho spendro con ilg fias cultevel Soing Sang, quel viglia me pertgirar, e defender da tut maal ved Orma e Coarp e a me [p. 129] dar tut queilg tge pó me gidar e confirmar en tut ilg baing, tge a me ferva per la vita perpetna Amen.

O Te tut puffanct, e dugsch Bab da Tschiel, ja te lood e ringratfchs dacormaing, tge te haft questa Noig schi misericortgevlamaing me ta tut

maal pertgiro, e sfermegea. Ja te roi per la tia infinita misericordia, e buntat do a me ed a tuts fidevels ilg carshamaint della veira Cretta, migliuramaint della mia vita schobradat dilg mies Coor, e graztgia, spiert ed intelleg, fina queilg, tge ja veiva adegna fieva la tia Sointgia viglia, salvord ties Soings Comondamaints, e tge lo tras fieva questa mortala vita poffa furvegneir, ed arivar ailg perp[e]tten loos tras Jefum Christum ilg [p. 130] nos dugfeh Spindradèr, ilg qual fei con te, ed ilg Soing Spiert, four tuttas tgiotas lodd, bendia, ed honoro semper, e semper mai, Amen.

Jns po eara deir questa nizevla Oraziung.

La Paafch da nos Signer Jefu Christu, la vertit della sia petra Paffiung, l'anzagnia della Sointgia Croufeh la Sobradat della Gloriosa Purfcheala Mareia, la Benedicziung da tuts ilgs Soings, la Protecziung de tuts ilgs Angels, l'Interceffiung da tuts ilgs Bias feien trancter me, e tuts ilgs mies Inameis vifevels, e non vifevels uffia, e fen, l'oura della mia moart Amen.

O Gloriosa Purfchealla Mareia, Mãa da graztgia, Mãa da [p. 131] misericordia, mi scharmegia dilgs mies Inameis uffia, e fen l'oura della mia moart Amen.

Sieva ailg mains deia eng Pater nos, con l'Ave Mareia, e la Cardiescha.
M. Tge stoilg far, coura ins antfcheva qual ovra o lavour.

S. Ja dei questa cuorta oraziung.

O Te Soing Bab da Tfchiel do a me la tia Sointgia Graztgia, tras la quala tut queilg tge fetfeh, davainta en ties lood, e tia amour e veni baing antfcheat, e baing schino en ilg Num da nos Signer Jefu Christ, Amen.

Sieva eng Pater, nos ed en(s)[a] Ave Mareia.

M. Tge fast avanct da ratfchever la vivonda.

S. Ja dei questa oraziung.

O Buntadevel Dia benedescha [p. 132] questa vivonda, tge ving meffa avanct, e quella tras ilg Plead da Dia vigna Santifitgeada en ilg Num dilg Bab, e dilg Felg, e dilg Spiert Soing, Amen.

Alloura eng Pater nos con ena Ave Mareia.

M. E fieva tge deift.

S. Ja dei pufchpe eng Pater nos, ed ena Ave Mareia, e fear gi(a)[u] con questa oraziung.

Engraztgea, e Lodo feias Te Misericordevel Bab da Tfchiel tge te haft oz nous malmeritevels schi bontadevlamaing spifgea. Nous roian te tras ilg ties Soing Felg nos tgear Salvader Jefum Christum ed urbeida della feia Gloriosa Mãa Mareia con tuta la Cuart de Tfchiel tge te viglias dar la tia Sointgia Pafeh a nous Chriftgiangs, la tia graztgia a

quels tge [p. 133] a nous hon faig dilg baing ed perpetten poos a tuttas fidevlas Ormas, ed eara a nous tuts fieva questa mortala veta la vitta perpettna Amen.

M. Tge fast la Seira?

S. Ja examinefch la mia Confcienzgia, e fetfch fco quefts tſching puinds mi muffen.

1. Da ringraztgear Dia per ilgs Dungs, e beneficis retfchierts generalmaing, e particularmaing fen quel De.
2. Roier Dia per graztgia, e veira conofchiena d' ancanofcher, ed halfegear ilg putgea.
3. Domandar quint dell' Orma, ſche elle vefs offendia Dia finquel Dè con partraigs, pleets, ovras, e con tralafhear las buna[s] ovras e ſpecialmaing partartgear con fleis ve (l)[d]a [p. 134] quels mantgiamaints, dilgs quals eng è ple furdo.
4. Roier conhumilitanza Dia perperdung datuts putgeas e mätgiamaints fin quel Dè comes.
5. Far eng fearm Propieft con agigt da Dia da ſa partgitar da far ple putgea, e veir la viglia da confellar ilgs putgeas comes.

Sieva eara deir questa Oraziung.

O Te mies Mifericorgevel, e bontadevel Bab da Tfchiel ja te ringraztg tras ilg ties Soing Felg mies tgear Signour, e Salvader Jefum Chrifstum, tge te haft me fen queft Dé dad oz ſchi bontadevlamaing pertgiro. Ja roi te tg' a me veglias perdonar ilgs mies putgeas, ed eara ſèn questa Noig mifericorgevlamaing avanct tut maal mi pertgitar, per queilg racamond ja la mia Orma, [p. 135] ed ilg Coop, e tut queilg, tge la tia infinita grandezza, e Maieftat a me hó do en ties mangs. Jlg mies Angel pertgiradar ſeia con me, finaqueilg, tge ilg nofcha Spiert vegia niina puffangfa, e vertit four da me, Amen.

Salidada ſeies te Regina Mãma della Mifericorgia, vita dulſchezza, e ſperanza noffa, ſeies Salidada. Tier te calmaint nous bundafcheas Unfangs dad Eva. Tier te fuſpirain nous clamond, e bargiond en questa Vall dellas Larmas. Ei con tut te noffa Biſtanta volva ilgs ties mifericorgevels Jelgs tier nous, e fieva questa vita moffa a nous Jefum, ilg benedia Frig dilg ties Beft. O Mifericordevla, O bontadevla, O dulſcha Purſchealla Maria, Amen.

[p. 136] e fieva è da metter vetiers ilg mains eng Pater nos con l' Ave Mareia, e la Cardienſcha.

M. Sast eara far acts ſupernaturals da Cretta, ſperanza, Carezza e rigla leed?

S. Gea e quefts fetfchia ja ſco la Soingia Cattolica Romana Baſelgia mi

ho mufso en ena cuorta fuorma, sco stat có siev avanct aber cloma en agigt ilg Spiert Soing con deir.

Vegn(i) ò Soing Spiert per ilgs merits infintis de Jesu Christu, è dad a me graztgia da far ilgs Acts da Cretta, Speranza, e Carezza, uffa ed en L'oura della mia moart, Amen.

Act da Cretta.

Ja crei en Dia folet en fies eaffer [p. 137] e treis en perfounas Bab, Felg e Spiert Soing. Ja crei en Jesum Christum Felg da Dia, ilg qual per nous ho piglea tgearu humana, ho andiro ed e moart sco Om̃ ve dilg Len della Sointgia Crousch, ilg tearz Dè lavo sé dilgs moarts, è ia a Tfchiel danonder el ving filg Dè dilg Giudizi a gneir a Giuditgear ilgs Veifs, e moarts. Ja crei en Dia Remuneratour, o Paeader, tge ving a paeer las bunas ovras con ilg Parveis, e las malas castiear con ilg Anfiern. E Siev crei ja tuttas quellas tgiotas, tge enu en ilgs dodesch Artetgels della Cardienscha, e tge mi mett avanct da creir la Sointgia Maña Cattolica Baselgia alla quala ho mufso Jesu Christu ilg Felg da Dia, qual non po falar, e proteft da veiver, moreir en questa Sointgia Crett, Amen.

Act da Speranza.

Ja va speranza, tge Dia tut puffangt, pertge uffasceia el ho ampormes a mi vigni a dar la Glorgia dilg Parveis, tras ilgs infintis merits de Jesu Christ, sche ia ving a salvar, ilgs fies Soings Comondamaints, e far ovras degnas d'eng veir Christiang Catholic.

Act da Carezza.

Ja carez Dia ilg mies Schiaffeider, ja carez Dia Jesum Christ ilg mies Spindrader, ja carez Dia ilg mees Conservader, ja carez Dia L'infinita buntat, e p[e]r(e)tge vous mies Dia ifcaz ilg pi grond baing, ja vous Amm ple tge tut tas tgiotas schgiaffidas, e vous carez ple tge ma(n)[m]ez. Ja carez [p. 139] eara ilg mies Proffim sco mamez, pertge uffasceia mi camonda Dia.

Act da Riglaleed.

A me enrefcha, tge va offendia Dia ilg mies schgiaffeider, a me enrefcha, tge va offendia Jesu Christ ilg mies Spindrader, a me enrefcha d'haveir offendia Dia ilg mies Conservader Patrung dilg Tfchiel, e della tearra, dilgs Angels, e dilgs Omens, mies Bab, mies veir Amei. A me enrefcha da furs ilg mies Coor d'haveir offendia Dia, L'infinita buntat, e pertge vous mies Dia ifchez ilg pi grond baing, perqueilg mi lascha enrefchar da vous veir offendia. Ach! ja lefs, tge fels moart avanct da vous veir offendia, [p. 140] e per ilg vegneir peglia avanct memez da mal ple vous offender, e vi avanct moreir, tge vous ple offender.